

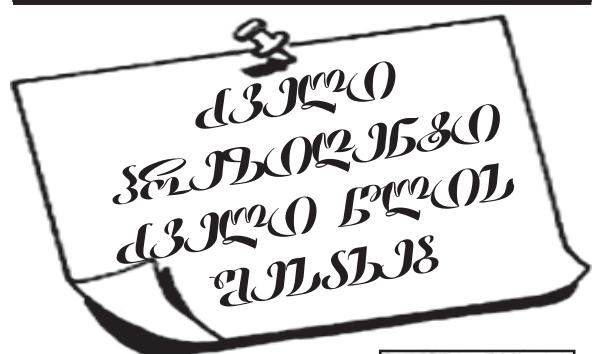
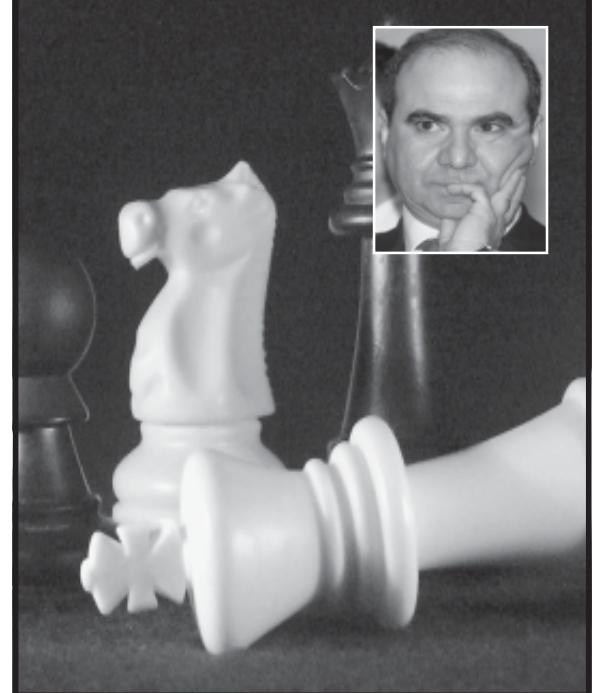
ნოდარ ფუბაპი:

უმავლეს ისეთ აუცილებელი კუთხი, უშენებელი
და მაღარი მუხლის აუგვი, მაგრა საბურთო
დაწყვდნა, კვართის მართვის ამავე
მიზანი აუცილებელი და უძლიერებელი.

კაცი

ქართული კარიოკას და კანკლენი

301-ე ეს ვიქენები დღეს არაგვები!
ელისო ნიკლაშვილი – მოქადაგმე, მხატვარი, კომიტეტი...

მთავარი რედაქტორი
მანუჩარ კაჭახიძე

Editor-in-chief
Manuchar KATCHAKHIDZE

ეგა მაისურაშვილი (რედაქტორი), ნინო ხაბელაშვილი (რედაქტორი გერმანიაში), ეგა ყარალაშვილი, გიორგი ბაქრაძე (რედაქტორი კანადაში).

P.O. Box 13121,
Jersey City, NJ 07109
Phone: 609-517-2278
mamuli@comcast.net

ტექნიკური სამსახური:
გიორგი ფარეთელი,
ნათურა თევზაბე

... და იჯდა მთავარი მანუჩარ კაჭახიძე

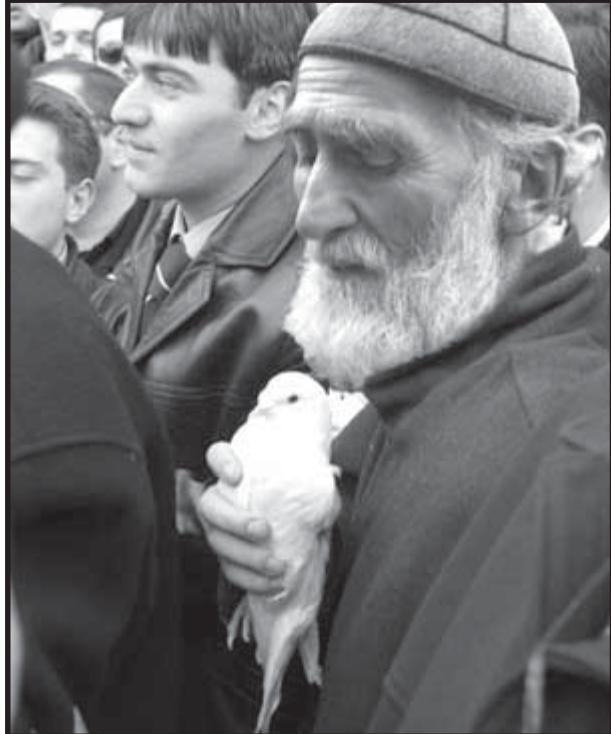
... და იჯდა მტრედი მშობიარის საწლოთან

თეთრი მტრედი უხმაუროდ შემოფრინდა ოთახში, მშობიარის საწლოთან დაჯდა და მთელი დღე არ განძრეულა.

სწორედ იმ დღეს, 1933 წლის 4 იანვარს, დაიბადა იმ ოთახში ოჯახის მეშვიდე შვილი - 1977 წლის 25 დეკემბრიდან ჩვენი ეკლესის მამამთავარი - სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, უწმიდესი და უნეტარესი ილია მეორე.

... ჰეშმარიტად შეუფასებელია ამ მოღვაწის გარჯა და წვლილი საქართველოს ეკლესის, მისი მრევლის - ქართველი ერის სულიერ განმტკიცებასა და გაძლიერებაში, კაცომლების, სათნოებისა და სიკეთის პირადი მაგალითის ძალა, თავი სულიერი მამის მამის მანუჩარიტად შეუფასებლად რომ გადმოეცემა და გადმოეცემა ქართველობას.

თუ მისი უწმიდესობისა და უნეტარესობის აღსაყდრებამდე საქართველოში მხოლოდ 48 ეკლესია მოქმედებდა, სადღესოდ მათი რიცხვი რვაასამდე გაიზარდა, სასულიერო პირებისა კი 40-დან - ათასამდე. საგრძნობლად გაიზარდა საქართველოს ეპლესის ეპარქიათა რაოდე-

ნობაც.

მართლაც წარმოუდგენლად ბევრი რამ გაკეთდა მისი უწმიდესობისა და უნეტარესობის ხელდასხმით, მაგრამ ყველაფრის გვირგვინი მაინც წმინდა სამების დიდებული ტაძარია, რომელიც შარშან, 23 ნოემბერს ეკუთხა.

და კვლავ თეთრი მტრედი...

სწორედ კურთხევის დღეს შემოფრინდა ეს ღვთის ფრინველი ტაძარ-

ში. პატრიარქის ბრძანებით იგი პატრიარქის ტახტზე დასვეს, სადაც მთელი კურთხევის განმავლობაში მშვიდად იჯდა.

სულიწმიდის მადლი არ მოჰკლებოდეს სრულიად საქართველოს, ხოლო მისი უწმიდესობისა და უნეტარესობის ილია მეორის მამამთავრობა - ქართულ ეკლესიას დიდი ხნის მანძილზე.

რედაქცია.

ყოველთვის ასე!

ძლიერს ჯერ ასუსტებენ, მერე ამარცხებენ!

ცხონებული ქვანიას (მიჭირს წარსულში საუბრი) ტრაგედია რომ გავიგე, მერაბ კოსტავას უაზრო სიკვდილით ლახვარჩაცემული და მერე დამარცხებული ზეიად გამსახურდია გამახსენდა. მაშნაც, როცა ჩვენს სულებში ზვალის გლოვის ზარები გუგუნებდა, ხშირად გვესმოდა ეს სიტყვები: მერაბი რომ ყოფილიყო!

ღმერთო! თუ ჩემი ქვეყნის ისტორიიდან მოვლენების გამეორებას გადაწყვიტავ, სალინო თუ არა, საამაყო დრო მანც გამიმორე, ლაქებსა და ჭრილობებს ნურც შემახსენებ და ნურც გამიახლებ!

* * *

წლების შემდეგ, როცა პრემიერის ტრაგედიას გავიხსენებ, ყოველთვის თვალწინ წარმომიდგება „რუსთავი-2“-ის ერთი პატარა რესპოდენტი ბიჭუნა, დაახლოებით 4-5 წლის ასაკისა, ფართო თვალებით, დიდი შუბლით და წინ ჩამოყრილი თმებით, კორესპოდენტის შეკითხვას რომ შეკითხვითე უპასუხა:

- ჟანია აღარ იქნება ტელევიზორში?

* * *

რომ გითხრათ, მერაბ კოსტავას სიკვდილის ოფიციალური ვერსია დავიჯერე-თქმი, არ ვიწები მართალი!

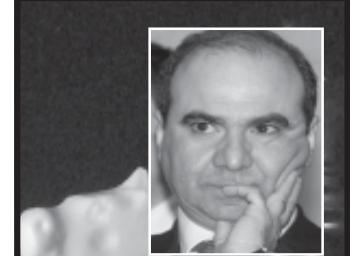
მით უმეტეს, არ მჯერა ზურაბ ჟანიას ასე უაზროდ დაგეგმილი მკვლელობაც!

დაახ, მკვლელობა! რატომ გაგიკვირდათ?!

ბინა, სადაც ეს საშინელება მოხდა, დღესაც ბურუსითა მოცული, არავინ იცის კინ დაიქრიავა, როდის და რისთვის... და რატომ პირველ სართულზე?!

თქვენ სურათზე ხედავთ იმ ოთახის ფარგლებებს, სადაც გარდაცვლილი პრემიერი იპოვეს. თუ კარგად დააკვირდებით, დაწმუნდებთ, რომ ბინა პირველ სართულზე და კედელზე 12-სანტიმეტრიანი დიამეტრის ნახვრეტსაც შეამჩნევთ. ნახვრეტში თუნექის მილია. ის მხოლოდ 1-2 სანტიმეტრით თუ იქნება გამოწეული კედლიდან. სწორედ ამ ნახვრეტში დამაგრებული მილიდან უნდა მომხდარიყო გამათბობელის მიერ გამოყოფილი მხუთავი გაზის გამოწოვილი შეუთავი გაზის გამოწოვილი შეზღუდვა, 1-2 საათის შემდეგ მილში შეწურთული საგნის შეუმჩნევლად გამოღებაც თავისუფლად მოხერხდებოდა.

პრემიერი მოკლეს! გარებალებმა თუ შიგასუსტებმა, ამას ნამდვილად ვერ გვეტყვის გამოძიება...

ისევ ის მუხთალი დრო თუ გვეტყვის ოდესმე, ყველაფერზე რომ პასუხს იძლევა!

დღიდ აღმიახტი დოდებულად კვდებია! ასე უბრალოდ კი, არა და არა!

უბრალო სიკვდილით წასული მე იგანე კრილოვიც მეცოდებოდა, ბევრი ბლონების ჭამით რომ გაუყვა საიქის გზას... ან კიდევ, ზუსტად ჩვენი პრემიერის მსგავსად, ნახშირის ღუმელით გაგუდეული ფრანგი მწერალი გმილ ზოლა, აქოდა სითბოს დავაგროვებო, საკვალე მილი რომ ჩამოხურა და ისე ჩაეძინა, გახსნა დააკაწყდა!

* * *

ჩემი ერი გენიოსი ერია! ეს სტროფიც და გამოთქმაც, ქვემოთ რომ მოვიყვან, მის წიაღში არსებობს:

- იგი წავა და სხვა მოვა, ტურფასა საბაღნაროსა!

- დრო ყველაფრის მკურნალია!-

მე ამ ორივე გამონათქვამის მჯერა, ისაა, რომ ჩემი გულისტიკივილი მაწუხებს, და ამაში მეთანხმება ჩემი პრეზიდენტიც:

- ჩვენოვის აუცილებელია, ადამიანი წავიდეს ამქანებიდან, რომ დავაფასოთ!-

მართლაც, აქაოდა მიცვალებულზე ცუდის თქმა არ შეიძლება, განაწევნდება და წაყვანა იცისო, უხვად გვესმის თბილი სიტყვები, იმ „ჩატეკვილი“ პარლამენტარისგანაც, მართლა სისხლს რომ უშრობდა პრემიერ უვანიას და მის სახელს შვიდივე ბრუნვაში აბრუნებდა!

- ახლა უკვე წარსულში საუბრის დროა ბატონიები!

მანუჩარ კაჭახიძე

ଶିଳ୍ପ କୁର୍ବାନ୍ଦେଖି. ଆମେବାବାଶୀ, ମାସାଜୀକେ-
ତ୍ରୀଯ ମୋହିନୀ, ମାସାଜୀ ଗାସିକୁଟ୍ଟେଥ ଓ ଏ
ମେର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ୟାଙ୍କ ଲାମ୍ବିଲ୍ଡେ କୁର୍ବାନ୍ଦ. ରିମ୍
ଗୋଟିକରାର, ଶ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ଅଧିମାନ୍ ମୋହିନୀ-
ମେଟ୍ର୍ଯ୍ୟ, ଏବଂ ଏବାକୁ ଆଶ୍ରମିତ୍ରି...
- ରାଜୁକର୍କ ଅମ୍ବର୍ବନ୍, ଏବାଲମ୍ବ କ୍ଷେ-
ଲୋଇସ୍‌ଫ୍ଲେବାର କ୍ଷେତ୍ରମ୍ଭେକ୍ଷଣକୁଳିକେ ଗା-
ରାନ୍ଧିତା ମେଘପାତା...
- ବ୍ୟରାଗିରି ଗ୍ରାନ୍ଥକୁଳା, ରିମ୍ ରାଧାଚୁ
କ୍ରିପିଲାନ୍ଧିଗ୍ରହିଦୀ ମେନ୍ଦନ୍ଦେଖେ. ଏହି ବାନ୍ଧିତିକୁ
ଅଧିକରିତ ଉପକ୍ରମକାରୀ ଏବଂ ଏହି କାହାର
କ୍ଷେତ୍ରକୁ କେବଳ ଏକ ଗାମାବାସନ୍ଧିକାରୀ...
ଗାନ୍ଧୀତକୁ ଏହିରା, ଶ୍ଵର୍ଣ୍ଣରଙ୍ଗାଦ୍ୟେ 14
ଅତିକା ଲାରି ଏହିକୁ କେନ୍ଦ୍ରିତାରେ. 14 ଅତିକା
କି ଏହା, 14 ଲାରି ଏହା ମିଠିଲାରୀ ଲାଗୁଛି
ଏବଂ ଏହି କାହାରି ଏକଟେକ୍କିଣ ଆମିଲା.
ଶ୍ଵେତମନ୍ଦିର, ଶ୍ଵର୍ଣ୍ଣକାଳି ମନନାଶି (ଶ୍ଵେତ-
ମନ୍ଦିରି ପ୍ରାଣି) ଏମିନିଦା (ମିଳିବା ଏହି କୁର୍ବାନ୍ଦା)
ଏବଂ ଅମିତ୍ରମ ଏହି ଶ୍ଵେତକ୍ଷେତ୍ରରେ
କେବଳ କେନ୍ଦ୍ରିତାରେ ନାହିଁ. କିମ୍ବା କାରା-
ଗି, ଲାନାକ୍ଷେତ୍ରର ମେନ୍ଦନ୍ଦା, ତମର୍କୁ ପ୍ରାଣ
ଲାଗୁଛି ହାତକାରିଦେବିଦି...

აპა, ერთი კიდევე ახა-
ლი წელიწადი!.. რა მო-
გულოცოთ ჩვენს თავს,
ქართველონ? რა გვაქს
დღეს სასურველი, რომ
დავიკვებოთ და შევი-
ნარჩენოთ, რა გვაქს
ხვალ სანატრული, რომ
ვინატროთ და მოვილო-
დინოთ? უკან მძვიხედავთ
ამ ახლო ხანებში და ისე-
თი არა გვრჩება რა, რომ
თავი მოვწინოთ, ან ნანვა-
თა ვთქვა: “ჰიო, წამო
სიხარულისავ, ესე სწრა-
ფად სად წანგვდი! “ წინ
ვიყურებთ და ზეგალინდე-
ლის ნისლში იმისთანა
არა მოხანას რა, რომ
გული გულის ადგილს-
ვე დავგვრჩეს, ან ნატვრით
ვთქვა: “ მოვკანი, დღეო ს

ପ୍ରକାଶନକାଳି

ბიძინამ კადევ ერთი საშეღლოშვილო საქართველოში საქართველოში გამიცემო. თავის ღრუბე, თბილისში ქართულ-აზერიკული „აბსოლუტბანკი“ დაუყონდა. ეს რომ გაიღო ხალხმა, იფიქრა - რაც ამერიკულები არიან საქართველი ჩართული, არ გაკოტრდებაო, 10 ათასმა მეტანაბრეული შეიტყო, „აბსოლუტბანკში“ ფული. მაგრამ ამერიკელმა კომპანიონმა ფული მოიპარო და გაიქცა. ბანკი გაკოტრდა. მეტანაბრებმა, მირთადად ქალებმა, ხნის ჩემს სახლთან, ხნი კი კანცელარიაში დაიწყეს სიარული და სად გავქცეულიყვავი, არ ვიცოდო. ისევ ბიძინას მიგაროთ, - პატარა ბანკი გაქვს და ხომ არ გინდა „აბსოლუტბანკი“-მეთქი. ოუარა, ბანკი არ მინდაო, მაგრამ დამპირდა - პრობლემას გადაგიწყვეტო. დაუძახა მეტანაბრეებს და უთხრა, - ერთი გროში არ დაგეპარგებათ, კვლელაფერს აგინაზღაურებთ და თითო პროცენტს კიდევ დაგიმატებოთ. ასე მომიგდინა ეს საქართველოს კაცია, მასზე რომანი უნდა დაიწეროს.

- კველაზე ხშირად ახლა ვინ ასტუმრობთ?

ნაული ძალიან მაკლია... საკაშ-
ვილსაც და უკანიასაც წერილები გა-
ვუგზავნე, მაღლობელი ვარ, რომ მე-
უღლის ეზოში დასაფლავების უფ-
ლება მომეცით-მტკქა.

ყოველ დილით გავიდიარ ნაუკლის
საფლავზე, 5-10 წუთი ვდგავარ, პირ-
ჯვარს ვიწერ, მერე ეზოში ძალობდს
(ორი ნაგაზი გვყავს, გერმანული და
ქავერასიური) გაშემსავარ

Digitized by srujanika@gmail.com

ხელისუფლებას უკრჩქვ, ყოველთვის ისეთი გადაწყვეტილება მიიღოს, რომელიც საზოგადოებასთან, მის აქტორით ტექულ ნაწილთან იქნება შეთანხმებული, თუ ასე მოიქცევა, გრანტისას ვაძლევ, რომ 100%-იანი მხარდაჭერა ეწეობა. სანამ აზრს გამოიქვანებ და რამეს გადაწყვეტქ, მანამდე ყველაფერი კარგად უნდა და აწონ-დაწონონ. არ მინდა, მთავრობამ მცდარი ნაბიჯი გადადგას. მათ რომ დავუტოვე ხელისუფლება, ამით პასუხისმგებლობაც აკვთვეთავს. მათი შეცდომები და წარუმატებლობა ნამდვილად არ გამისარდება. პირიქით, მათ ყველა მცდარ ნაბიჯს ისე განვიცდი, როგორც მათი ოჯახის წევრები.

სავ!..” რა გითხრათ? რით გაგახა-
როთ? ნუუთე ისევ ძველებურადვე
თავი უწდა დაგიკრათ და მოგახსე-
ნოთ: “ შემოვდი ფეხი, გრძელიძევთ
ღმერთი. ” სულ წყალიბა ღვითისა და
წყალობა ღვთისა, ერთხელ ჩვენ თი-
თონაც თითოც გავრჩათ, ერთხელ ჩვენ
თითონაც მივღეთ მოვღეთ. წყალო-
ბა ღვთისა კარგია, მაგრამ რა ქმნას
მარტო წყალობამ, თუ ღვთის მიერ
ნაწყალობებს თითოო ადამიანი არა
პრწყვეს, არა სხლავს, არა ჰყურებსი,
არ უკლის, არ ჰპატრონობს. ღმერთმა
რაც წყალობა იყო, უკვე მოიღო ჩვენ-
ზე, დანარჩენი თქვენ იცით და თქვენ-
მა კაცობრაო. რა კაცობა გამოვიჩი-
ნეთ?.. რა გითხრათ? რით გაგახა-
როთ?

და ბეჭითი სულითა და
ხორცითა, ცოდნითა და
მარჯვენითა. გვწირს კი
დღეს რომელიმე ეს დრო-
თა შესაფერი სიკეთე. რა
გითხრათ? რით გაგახა-
როთ?

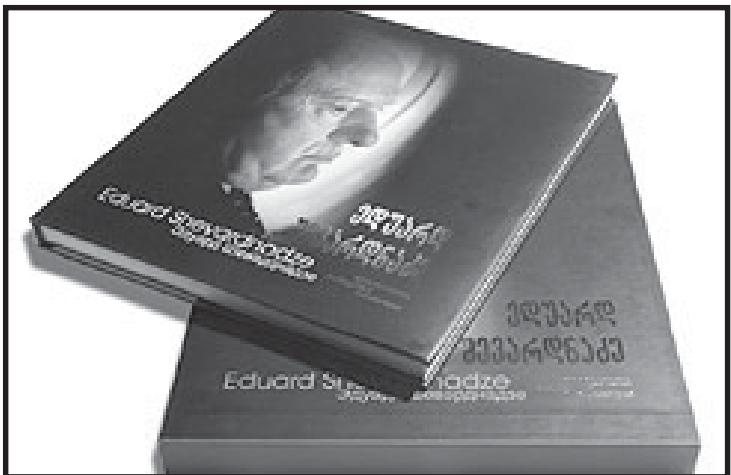
ବେଳିଲୁଙ୍କା ମୁଖୀରମ୍ବ ପ୍ରେ
ଲାଗବାନ୍ତମୂଳିନା, ପ୍ରେ ଟୁଗବାନ୍-
ଟୁକ ହେବୋ ମନ୍ତ୍ରୀଟୁଫ୍ଲୋ, ହେବୋ
ଫ୍ଲେକ୍ସନ୍. ବେଲାନାନ ମୁଖୀର ଗା-
ର୍ଜ୍ୟେଲ୍ଲାଇ, ଗାର୍ଦାରନ୍ତିରୀଳୀ. ପ୍ରେ-
ଫନ୍ଦା ଲା ସାତେଲ୍ଲା ଶ୍ଵେତନା-
ଶ୍ଵେତ, ସାକ୍ଷେତ୍ବେଲ୍ଲା ଏଣ ଅଧି-
ବ୍ରକ୍ଷେତ୍ରାଗୀ, ସାତ୍ରଲାଗୀ ଆରା-
ଗୀ ଏବାଗେବନ୍ଦେଇ. ବେଲାନି ମନ୍-
ଶ୍ଵେଲମ୍ବ ପ୍ରେରା ଲାଗବାକ୍ଲୋନ୍-ରା
— ଶେରମିଠ ଲା ଗାର୍ଜ୍ୟୋଇ,
ପ୍ରୋଫିନ୍ତ ଲା ନେରନ୍ତି ମନ୍-
ଶ୍ଵେଲ କି ତାନ ଗାଗ୍ବୋର୍ତ୍ତାନ୍ସ,
ଉଥ୍ବେଜ୍ବେମିଠମ ମିନ୍ତେ ଗାମ୍ରା-
ଜୁମ୍ପାନିଲୀ. ସାତେଲ୍ଲା ଏବାଗ୍ରହିତ୍ତିକ୍ଷେତ୍ରୀଙ୍କୁ, ଏବା ଅନ୍ତି-

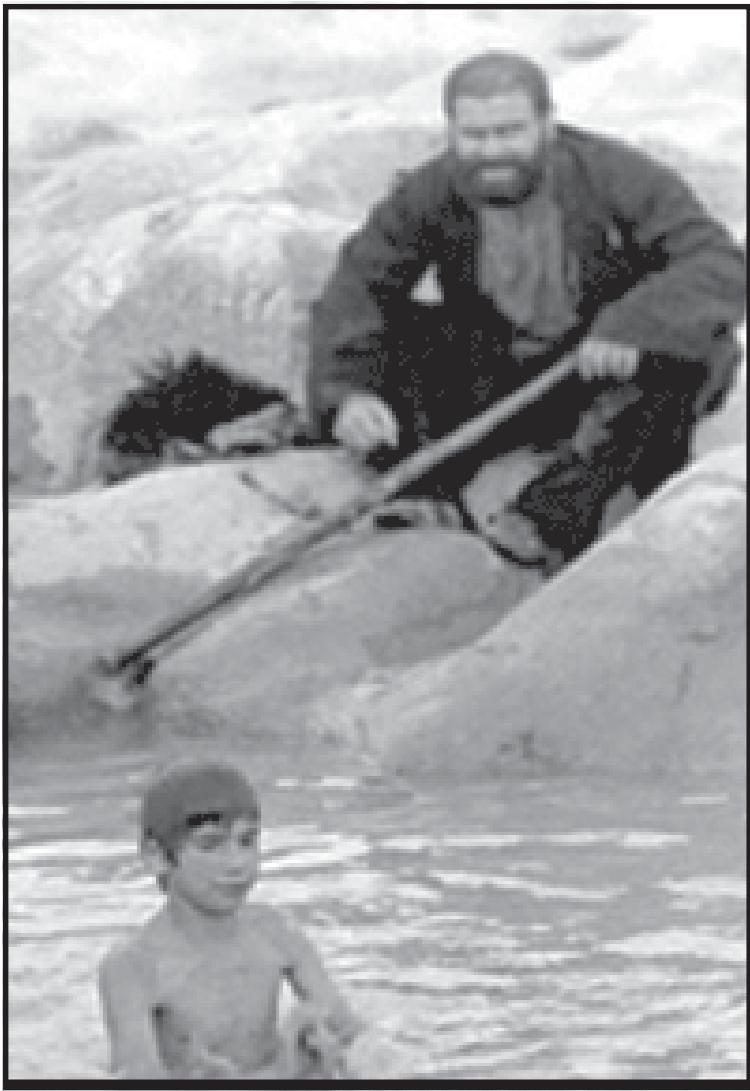
ექლაც ომია, ხოლო სისხლის ღვრისა კი არა, ოფლის ღვრისა, ომი უსისხლი, შევღობანი, წერაზო. ამ ომშა არც ბეჭა იცის არც ნათარა. უბუქ-ნაღარიდ სოესავს, უბუქ-ნაღარიდ მის. კოკისებურ, შესაპუნა ნაღვარს კი არა ჰყავს, რომ მთა და ბარი თან წაიღოს, მოარღოთს, მოღაროს და მოგვრაგნოს, „ძღვემარე წვიმისამებრ ნაყოფის გამომცემელია“. არც რბევა იცის არც ძარცვა. ეს მის ბუნებაში არ სწერია, თუ თითონ ადამიანმა გესლი ულმობელი სიხარბისა შეგ არ ჩაწევთა, ბუნება არ მოუწამლა, არ მოუშხამა. ეს ომი შრიობისა, და ვითარცა შრომა — პატიოსანოა, ნამუსინია, და ისეთივე თავმოსაწონებელი, თავ-გამოსაჩენი, როგორც უწინ თოვისა და ხმლის ომი იყო. ვაჟუკულბა ამისთანა ამში

ଦେବରାତ ହୀନ ଅରିବ ଶିଳେଖିଲି ରମିଲି ପାଞ୍ଚ
କାତ୍ରାନ୍ଧାର୍ଥୀ, ପାଞ୍ଚକାପ ଗୁରୁଲାଦଳ୍କ୍ଷେ ମେରାନମ୍ବେ
ଲାଇ ଶାବିଲି ଗାତ୍ରାନ୍ଧାର୍ଥୀରେ ମେତ୍ରାଲାଟ, ବିଧିପାତ୍ର
ଏ ଗଲ୍ଲେକାପାତ୍ର ତାପିଶେବ୍ରାନ୍ଧ ତ୍ରେଦଙ୍ଗ-
ମନ୍ଦିରାଳି, ତୁ ମାରିତାଲି ଆହ୍ଵାନୀଯିବୁଠ.

რა გლეხაცი!.. თოთონ დღევანდვე
ლი დღე ამას გვეუბნება, ამას ჰალა-
დებს და ჩვენ გვესმის კი ეს ლალა-
დი? ვა რომ არა!.. მაშ რა გითხრათ?
რით გაგახაროთ?

არ ვიცით — რანი ვერფილგართ, არ
ვეძღვთ — რანი ვარო, ვერ გამოვ-
ისახია — რანი ვიქწბით! ყურებში
ბამბა გვაქს დაცული და თვალებზე
ხელი აგვიფარებია. არც არავერს ვეჯ-
დავთ, არც არავერი გვესმის. უზარ-
მაზარი თხრილია ჩვენ, ქართველების,
წინ და ანუნშიც არ მოგვდის ამ
თხრილის პირას ვდევევართ და საკ-
მაოა ხელი გვერან — და შეი გადა-
ვიჩებით დღად-ბუდიანად. ორბი, აჩწი-
ვიც კი ვეღარ გვიპოვის, ვეღარ
დასწევდება ჩვენს ძვლებს, რომ გამოხ-
რან, გამოსწინეონ, ისეთი ღრმა თხრი-
ლი, ისეთი უძირო. ვდევევართ და
უღონოდა გბზუეთ “მე ვარ და ჩემი
ნაბადიო” და ამ ბზუელიდამ არა გამო-
დის-რა. იქნება იმიტომ, რომ ყველა
ბჟიზი ბზუეს, ფუტკრიან-კი ყველა
ტყეუის. ახალო წელიწადო, თუ რამ
შევიძლია, თვალი აგვიხილე, ყურები-
დამ ბამბა გამოვგაცალუ, უუტკრისა-
გან გვასწავლე დროთა შესავერი
სამამაცონი ზნებია, რომ ჩვენმა შემ-
დევგმა მაიც აღარა სოქვას: რა გით-
ხრათ? რით გაგხაროთ?

სოსო ბაქრაძე, რომელიც ფილ-ში მამა ენუქს ასახიერებდა, შეწუხდა:

- შენი ბედი, შახტიკოტე რომ არ გათმაშეს, თორემ როლში შესული სახის კლეში დაგვჭვდებოდი მეღუჯნები.

კახი კავსაძემ კი სერიოზულად დასმინა:

- ან ანარქისტი რომ არ ითამაშე, ჰერიტაჟი გადახვიდოდი, ამ მთავრობას მიტინგებს მოუწყობდი და სანამ როლიდან გამოხვიდოდი, “გულაგში” გირავდნენ თავსო.

არისტიკრატი

აზნაურს ფილმში ვასილ ჩხაიძე ასახიერებს. ელდარ შენგელაის აღმოჩენილი პიპინა ცხოვრებაშიც ისეთი ყოფილა, როგორიც კინოკრანზე ჩანდა: ქართველი არისტოკრატი. ვასილ ჩხაიძე ბავშვივით გულუბრყვილო და სუფთა ადამიანი იყო.

შახტიკრატი

ბება ხოტივარი: - ზურა ჭაჭიაშვილმა ერთხელ თქვა, ნახევრად ხუმრობით, მოვლი ცხოვრება გმიფრავდი, რა აზრი უდევთ ამ ბანდიტებს ჯადოსიტებაში “კომუნიზმი”, ახლა მივხვდი, მგონი, სიბერეში - კომუნიზმი ნიშავს ყველა წესიერი ადამიანის მოსახლეობას და მოროზოვებისა და შახტიკოტების გაბატონებას. მაშინ გავიგე პირვენა.

“ლაზარები” მუშაობა ქართლოს ხოტივარმა 1970 წელს დაიწყო.

მთელი გადამდები ჯგუფი თავდავიწყებით ჩაერთო საქმეში. მაშინ ქართლოს ხოტივარი ვერ წარმოიდგენდა, რომ პირადი ტრაგედია ამ ფილმში მუშაობას შეაწყვეტინებდა. კავთისხევში, წინარებში, ქათათებში, ქუთაისში იღებდნენ. როცა გადასაღებად გორში გადავდნენ, ბება წინარებაში ქართლოს საბოლოო ჩამოაშორო (ტრაგიკული შემთხვევის გამო ის ციხეში აღმოჩნდა) კინოს... მოგვანებით კი თვითმკლელობით მოისწრაფა სიცოცხლე.

დაუმდინი რეზო ჩხეიძემ დაარღვია: ქართლოს ძმა, ბება ხოტივარი დაიბარა, რომელიც ფილმშე მეორე რეჟისორია დარღვეულ მუშაობა და გადაღების გაგრძელება მოსთხოვა. გაოგნებული იდგა ახალგაზრდა რეჟისორი და უარის ნიშანდ თავს აქვევდა, ამას მე ვერ შეკლებოდა. დადა უბედურება ამოვლილს ალბათ ეშინდა, ვაითუ სულიერი ძალა არ მეყოსო... არც ბატონი რეზო იხევდა უკან... ბოლოის მკაცრად განაცხადა, არაფრის გაგონება არ მინდა! შენ აგრძელებოდა.

შენ დაბრუნებულ ბებას მამამისმა - ლევან ხოტივარმა (“შხიარული რომანის” რეჟისორმა) უთხრა: - ნურაფრის ნუ გემინა, შვილო, ხომ ვიცა, გულის სიღრმეში როგორ გინდა ფილმის გაკეთება, უკან არ დაიხიო და ღმერთი დააგეხმარება. მხოლოდ ღმერთს მინდედა!

შენ აგრძელებოდა...

და ანარქისტ-რევოლუციონერით ნუ გვაყენებოთ საშიროების წინაშეო. ისევ რეზო ჩხეიძის მცდელობით, ფილმის გაშვებაზე მხოლოდ საქართველოში დართეს ნება.

ცენზურამ ფილმი მიიღო, მაგრამ ტიტრებიდან ქართლოს გვარისა და სახელის ამოღება მოითხოვა.

ქართლოს ციხიდან შემოუთვლია: ჯანდაბას ჩემი გვარი, ფილმს ცხოვრებას ნუ გაურთულებოთ ამის გამო.

ბება ხოტივარი: - ყოველთვის მაწუხებდა ის ამბავი, რომ სცენარის ავტორად ტიტრებში მხოლოდ ლევან მალაზონია აღინშეული, დამდგელ რეჟისორი - მხოლოდ მე... სამართლიანობა უნდა აღდგეს და ორივეგან ჩაიწეროს ქართლოს სახელიც.

ბება ხოტივარი: - ყოველთვის მაწუხებდა ის ამბავი, რომ სცენარის ავტორად ტიტრებში მხოლოდ ლევან მალაზონია აღინშეული იყო. გადაღებული მასალა რომ ნახა, პირდაპირ თქვა, - “ამ ფილმს უნდა ფრინგი დებიტუსი, გერმანელი ბეთოვენი და ქართული პარიჰარალო. მოიყვანა დიდი ლოტბარი ჰამლეტი გონაშვილი და ანსამბლი “რუსთავი”. შახტიკოტეს დუქანში “რუსთავის” ბიჭები ქეიფობენ. ოფიცრის ფორმაში გამოწყობილი ჰამლეტის “მრავალებითი” ხომ მოელ გადამდებ ჯგუფს სამუდამოდ დაამახსოვრდა.

უსინათლო

“ლაზარები” უსინათლოს როლს ავთანდილ მახარაძე ასრულებს. მის მეორ განასახიერებული როლი მართლა უძლიერესი და ურთულები იყო. ამბობენ, უსინათლოს როლიდან ავთო ფილმის დამთავრების შემდეგაც ვერ გამოვიდათ. როცა “ლაზარები” ერქმზე ნახა, თქვა თურმე:

- რა მეშვეობა, ისე იმოქმედა ფილმში ჩემზე, მგონი ისევ ბრძოლაში მიმდინარეობდა.

ამ დროს “ზემოთ” ფილმის დაუკრა უკვე გადაწყვეტილი ჰქონდათ, როგორც ამბობენ, ხელჩართული ბრძოლით მოახერხა რეზო ჩხეიძემ თავისა გაეტანა და გადაღება გაგრძელდა.

“ლაზარები” 1972 წელს დასრულდა. მოსკოვმა ფილმის მიღებაზე უარი თქვა, ყველაფერს ვხვდებით, რისი თქმაც გინდათ ამ ფილმით, თქვენი ბიბლიური პრეტენზითა

და ანარქისტ-რევოლუციონებით ნუ გვაყენებოთ საშიროების წინაშეო. ისევ რეზო ჩხეიძის მცდელობით, ფილმის გაშვებაზე მხოლოდ საქართველოში დართეს ნება.

ცენზურამ ფილმი მიიღო, მაგრამ ტიტრებიდან ქართლოს გვარისა და სახელის ამოღება მოითხოვა.

ბება ხოტივარი: - ყოველთვის მაწუხებდა ის ამბავი, რომ სცენარის ავტორად ტიტრებში მხოლოდ ლევან მალაზონია აღინშეული იყო. გადაღებული მასალა რომ ნახა, პირდაპირ თქვა, - “ამ ფილმს უნდა ფრინგი დებიტუსი, გერმანელი ბეთოვენი და ქართული პარიჰარალო. მოიყვანა დიდი ლოტბარი ჰამლეტი გონაშვილი და ანსამბლი “რუსთავი”. შახტიკოტეს დუქანში “რუსთავის” ბიჭები ქეიფობენ. ოფიცრის ფორმაში გამოწყობილი ჰამლეტის “მრავალებითი” ხომ მოელ გადამდებ ჯგუფს სამუდამოდ დაამახსოვრდა.

უსინათლო

“ლაზარები” უსინათლოს როლს ავთანდილ მახარაძე ასრულებს. მის მეორ განასახიერებული როლი მართლა უძლიერესი და ურთულები იყო. ამბობენ, უსინათლოს როლიდან ავთო ფილმის დამთავრების შემდეგაც ვერ გამოვიდათ. როცა “ლაზარები” ერქმზე ნახა, თქვა თურმე:

- რა მეშვეობა, ისე იმოქმედა ფილმში ჩემზე, მგონი ისევ ბრძოლაში მიმდინარეობდა.

ამ დროს “ზემოთ” ფილმის დაუკრა უკვე გადაწყვეტილი ჰქონდათ, როგორც ამბობენ, ხელჩართული ბრძოლით მოახერხა რეზო ჩხეიძემ თავისა გაეტანა და გადაღება გაგრძელდა.

“ლაზარები” 1972 წელს დასრულდა. მოსკოვმა ფილმის მიღებაზე უარი თქვა, ყველაფერს ვხვდებით, რისი თქმაც გინდათ ამ ფილმით, თქვენი ბიბლიური პრეტენზითა

და ანარქისტ-რევოლუციონებით ნუ გვაყენებოთ საშიროების წინაშეო. ისევ რეზო ჩხეიძის მცდელობით, ფილმის გაშვებაზე მხოლოდ საქართველოში დართეს ნება.

ცენზურამ ფილმი მიიღო, მაგრამ ტიტრებიდან ქართლოს გვარისა და სახელის ამოღება მოითხოვა.

ბება ხოტივარი: - ყოველთვის მაწუხებდა ის ამბავი, რომ სცენარის ავტორად ტიტრებში მხოლოდ ლევან მალაზონია აღინშეული იყო. გადაღებული მასალა რომ ნახა, პირდაპირ თქვა, - “ამ ფილმს უნდა ფრინგი დებიტუსი, გერმანელი ბეთოვენი და ქართული პარიჰარალო. მოიყვანა დიდი ლოტბარი ჰამლეტი გონაშვილი და ანსამბლი “რუსთავი”. შახტიკოტეს დუქანში “რუსთავის” ბიჭები ქეიფობენ. ოფიცრის ფორმაში გამოწყობილი ჰამლეტის “მრავალებითი” ხომ მოელ გადამდებ ჯგუფს სამუდამოდ დაამახსოვრდა.

უსინათლო

“ლაზარები” უსინათლოს როლს ავთანდილ მახარაძე ასრულებს. მის მეორ განასახიერებული როლი მართლა უძლიერესი და ურთულები იყო. ამბობენ, უსინათლოს როლიდან ავთო ფილმის დამთავრების შემდეგაც ვერ გამოვიდათ. როცა “ლაზარები” ერქმზე ნახა, თქვა თურმე:

- რა მეშვეობა, ისე იმოქმედა ფილმში ჩემზე, მგონი ისევ ბრძოლაში მიმდინარეობდა.

ამ დროს “ზემოთ” ფილმის დაუკრა უკვე გადაწყვეტილი ჰქონდათ, როგორც ამბობენ, ხელჩართული ბრძოლით მოახერხა რეზო ჩხეიძემ თავისა გაეტანა და გადაღება გაგრძელდა.

“ლაზარები” 1972 წელს დასრულდა. მოსკოვმა ფილმის მიღებაზე უარი თქვა, ყველაფერს ვხვდებით, რისი თქმაც გინდათ ამ ფილმით, თქვენი ბიბლიური პრეტენზითა

და ანარქისტ-რევოლუციონებით ნუ გვაყენებოთ საშიროების წინაშეო. ისევ რეზო ჩხეიძის მცდელობით, ფილმის გაშვებაზე მხოლოდ საქართველოში დართეს ნება.

ცენზურამ ფილმი მიიღო, მაგრამ ტიტრებიდან ქართლოს გვარისა და სახელის ამოღება მო

„ჩემი პირადი სიამოვნება, გინდ
მცირე იყოს, არა სწერია ბედის
ვარსკვლავზე!...“ - სწერს აპაკი
წერეთელი იაკობ გოგებაშვილს:
„არც ახლა გჯერა, რომ დაწევვ-
ლილი ვარ?!” - აგონებს უკვე ერ-
თხელ ნათქვამ სიტყვებს ლიზა
თარხნიშვილს: „მთელი ჩემი სი-
ცოცხლე ტანჯვა და ვაგება იყო,
არც ერთი დღე არ შემსვედრია
მისთანა, რომ თავი ბერძნიერად მეგ-
რძნოს...“ „რომ იტყვიან: გარეთ
მტერს სჭრის თვალებს და შიგ-
ნით მოყარესო“, სწორედ ჩემზეა
გამოჭრილი. გარეგანად გადაჭარ-
ბებულს შინაგანად ტანჯვა-ვაგების
მეტი არა განმიცდია-რა...“ და ა.
შ. ამ სიტყვებს წერს კაცი, რომე-
ლიც ერის სათავეანებელი პიროვ-
ნება იყო, რომელსაც ხალხი ხე-
ლისგულზე ატარებდა, უყვარდა,
აფასებდა, რომლის შესახებ თუბი-
ლეს დღებებში უურნალი „შინაუ-
რი საქმები“ წერდა: „მეტი პა-
ტივი, მეტი აზვირითია, მეტი სიყ-
ვარულ-ბედნიერება იმაზე, რაც ამ
დღეს საქრთველომ მიუძღვნა თა-
ვის მგოსანს, აღარ შეიძლება! სა-
უკთესო მამამთავარნი პოეზიასა:
შილლერი, შესპირი, გეტმ, მიცემ-
ვიჩი, პუშკინი, ბაირონი და სხვა
ამისთანანი სიამაყით დადგებოდ-
ნენ ჩვენი მხცოვანი აკაკის ად-
გილზე ამ დღეს!!!“

მაგრამ ამ გარეუანი თვალის
მომტკრელი ბრწყინვალების მიღმა
იმალებოდა უკიდევანო სევდა და
ტკივილი. აპარატი ტრაგიკული პი-
როვნება იყო. პოეტის შინაგანი
ტრაგიზმი გადაჯაჭვულია ცნო-
ბილი ლიტერატურისა და საზო-
გადო მოღვაწის ვანო მაჩაბლის
ოჯახის ისტორიასთან.

1898 წლის ივნისში, როგორც
ცნობილია, ვანო უგზო-უკვლოდ
გაქრა. მისი გაუჩინარების მიზე-
ზი დღემდე ბურუსთაა მოსილი.
მაშინ საზოგადოებაში უამრავი
კერძია ტრიალებდა. მრავალთა-
გან ერთ-ერთი მათგანი, თითქოს,
აკაკის და ვანოს მეუღლის - ტა-
სო ბაგრატიონ-მახაბლის სიყვა-
რული იყო. ბედის ირონიით ჭორს
საფუძველს უმაგრებდა ის ფაქტი,
რომ იმ საბედისწერო ღამეს აკა-
კი მახაბლებთან სტუმრობდა... ამ
ამბავმა პოეტს მოელი ცხოვრება
ჯოჯონეთად უქცია...

რა იყო და შემდეგ როგორ განვითარდა მოვლენები?

დაგიწყოთ ცოტა უფრო შორიდან.

* * *

აკაგის ტრაგიკული სულიერი
მდგომარეობისათვის უამრავი მი-
ზეზი ჰქონდა. ერთ-ერთი მათგანი
ეროვნული უძედურება იყო. და-
მოუკიდებლობის დაკარგვის შემ-
დეგ პოეტი კარგად ხედავდა სა-

ქართველოს სულიერ გადაგვარებას, გრძნობდა რუსეთის შეფარვით-დიდმცყრობელურ პოლიტიკასც. „მოხიბლულა, შემცვარია, ის არის! აღერსით მოვრალს ვერ უხილავს ისარი!“ - ამიტომ წერდა იგი.

აკაკი, როგორც პოეტი, ტექილა-
ხმათათვის გაჩენილი ბულბული
იყო, მაგრამ მისი ღლექსის მსუბუ-
ქი და ალერსიანი ინტონაცია ხში-
რად იცვლებოდა ბასრი და დაუნ-
დობელი სარკაზმის ნოტებით, რაც
საქართველოს სახოგაძოებრივი

ცხოვრებით იყო გამოწვეული.
ერთხელ ბესარიონ ღოლობერი
ძეს პოეტზე უთქვაშს: კი ვეფხდა
და ვიღრინებოდა, მაგრამ ვერავის
იტყვის, რომ საპირადოს გამორ...
ამ ფრაზას აკაყიძ შემდეგ უფრო
სეკვდიანი სიტყვები მოაყოლა: გა-
ძალებული დროვ, შენ მოგეცა-
ჩემი ცოლგა, წინააღმდეგ ჩემი ბუ-
ნებისა მაყეფი და მაყეფებო...
— მარა მარა მარა მარა მარა მარა

მეორე, აკაკის ახრიობდა მარწუხები: „ჩემს სიცოცხლეში ცხა-

ტომ აკაკი შვილიშვილსაც ვერ ეღირსა. ფაქტობრივად პოეტს ოჯახი არ ჰქონია, ცოლ-შვილი მუდმივად საზღვარგარეთ ან რუსეთში ცხოვრობდა. მას კი ოჯახი წური სითბო ენატრებოდა, მაგრამ ცოლ-შვილთან ყოფნა მაინც არ უნდოდა. ცხობილია, რომ ნატალია ჩამოვიდოდა თუ არა საქართველოში, აკაკი თავს ცუდად გრძნობდა, ცოლთან მუდმივად ჩენუბობდა. სერგეი მესხი ერთ-ერთ

რებას. აკაკიძ ვერც თბილისში და
ვერც ქუთაისში ფული ვერ იშოვნა
და დაიწყო პოემა „ომის“ წერა,
რაც მისთვის საბედისწერო გა-
მოდგა. ამ საკითხის გარშემო უამ-
რავი წერილობითი ფაქტი არსე-
ბობს, თუმდაც იუბილეს დღეებში, 1908
წელს, აკაკიძ სულ ცოტა
ხანში რამდენი ფული გაუგზავნა
მათ პარიზში...

“ბერთასო ლიოლია!
გუშინ საჩხერეში ამოვედი და

გარდა ამისა, აკაკი ტასოს მე-
გობარიც იყო. იგი კველანაირად
ეხმარებოდა პოეტს. ნატალია აკა-
კის მახაბლების ბინის მისამათზე
უგზავნიდა წერილებს... აკაკი თაყ-
ვანს სცემდა ტასოს, აღმერთებდა,
- ეს კველაფერი თონდათან გადა-
იშარდა სიკვარულში...

ა კაკი მაჩაბლებთან სტუმრად
იმყოფებოდა იმ ღამეს, როცა ვანო
გაუჩინარდა. ამ ორ მოვლენას შო-
რის არანაირი კავშირი არ არსე-
ბობს. იმ დროს ა კაკი ნააგადმყო-
ფარი იყო. ის აპრილში გულის
შეტევთ გახდა ავად და რამდე-
ნიმე თვის განმავლობაში ექიმი
სამსონ თოფურია მუკრნალობდა.
საჩხერიდან თბილისში დაბრუნე-
ბული პოეტი სტუმრად მიდის მა-
ჩაბლებთან. ამ სტუმრობის შესა-
ხებ ა კაკი იგონებს: „უკნასენელად,
ხუთშაბათის, 25 იგზისს, საღამოს
5-6 საათზე ძალიან კარგ გუნება-
ზე დამისვად (ვანო), მთხოვა ნარ-
დის თამაში. რადგანაც სუსტად
ვარ, ხუთი ხელის მეტი არ გვი-
თამაშია. შევსწყვიტეთ თამაში და
დავიწყეთ ჩვეულებრივი ღლაპარა-
კი... ჯერ კიდევ ათი საათი არ
იყო, შინ წასვლა დავაპირე, მაგ-
რამ შემეხვეწა, დარჩიო. მე წავე-
დი სასტუმრო ოთახში დასაძი-
ნებლად... 11 საათზე ისიც დაწო-
ლილიყო... კნენა ხელსაქმეს შეკ-
ყოლოდა, ორ საათზე დაეხვდა
ქმრისთვის და გულის ძილში ენა-
ხა.

ოთხი საათი იყო სწორებდ, რომ
ძილში რაღაც ხმაურობამ და ცუდ-
მა სიზმრებმა გამომაღვინა. რომ
წამოვდექი, გულის ძეგრა მქონდა
აკარღნილი. ჯერ დავაპირე მაჩა-
ბელთან შესვლა, მაგრამ რადგა-
ნაც მაღლე გადამიარა, დავრჩი ჩემს
ოთახშივე და ექვსის ნახევრამდე
აღარ დამტინებია. ამ ხნის გაბმავ-
ლობაში რომ ხმაურობა ყოფილიყო,
ან ფეხის ხმა, ან ლაპარაკი, არ
გამომეპარებოდა. რვა საათზე რომ
გამომეღვინა... შევდი ზალაში,
სადაც მაჩაბელი იწვა. ის აღარ-
სად იყო, მაგრამ ქვეშაგები კი მინ-
გრეულ-მონგრეული იყო, ვიფიქრე,
ალბათ, პირის დასაბანად გავიდა-
ოქო... (კნენამ) დახედა ქვეშა-
გებს და კიდევ უფრო შეშფოთდა:
იმას ჩვეულებად ჰქონდა, ადგებო-
და თუ არა, ქვეშაგებს თვითონ
გაასწორებდა და ეხლა-კი ასე მინ-
გრეულ-მონგრეულიათ... იმან გუ-
ლი მაინც ვერ დაიმშვიდა. დაიწ-
ყო ძებნა და სტოლზე დატოვე-
ბული რომ ნახა საათი, ძეწვი და
პერანგის ოქროს ღილები, მაშინ
თითქმის შეიცხადა..."

աթ ամձագըմ յալայիմն քորեցիս
զորանտեղու ճապացնա. ցածրուո
„բռնօծն ջայրպեղու” Ծյերճա: „Եկ
մյեխուոյ լոցքա, ըստ տաշ. օչ. միա-
ծելու ցըր յածովնատ, տոյմից ցո-
ցլուոյց լռնօնինցիս և մարողեն, პո-
լուուրա և սա յանձնարմիրնա ճայիցիս

ରୁାଙ୍କ ଟ୍ର୍ୟ ସିଥମରାଙ୍କ ଗ୍ରାନ୍ତି ରାମ ମାତ୍ର
ରତ୍ନବୋଦ୍ଧା ପ୍ରସାଦାଶ୍ରୀ ମେତ୍ରାଙ୍କ ରୁା ସାହୁ
ଲାକ୍ଷ୍ମୀପାତ୍ର ପାର୍ଶ୍ଵବ୍ରଦ୍ଧାଙ୍କ ମିଠ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି
ମେ ଗାନ୍ଧୋର ପ୍ରେରଣାଶ୍ରୀ ଗନ୍ଧ ମନ୍ଦିର
ଲେଖିରୁ ଏକ ଏକିକିତ୍ତ ଗାନ୍ଧିଯୁଜ୍ନିଦୀ
ମିଳାମ ମାରତ୍ରିମ ଗାନ୍ଧନ୍ଦୀପିତା ଚାରମିଲା
ଗନ୍ଧ ଏକ ପ୍ରେମଲୀଳା ମିଳି, ଟ୍ର୍ୟ ରା
ଯପ ଫିନ୍ଡ୍ରାର ଦେଇ ସାମାଜିକ ପ୍ରେରଣାରୁ
ରା.“ ଏକବିରାମ, ଆକାଶ - ଏ ହେବା ମିଳାରୁ
ସାମ୍ରାଜ୍ୟକାନ୍ତିର ମଧ୍ୟଦିବି ଶୈକ୍ଲାଦା-ଶୈକ୍ଲା
ମନ୍ଦିରାଶି ଯପ ରୂପଗନ୍ଧିପ ପ୍ରେରଣାରୁ
ରାତରାନ୍ତିର, ଏହି ସାଥିଗାନ୍ଧନ୍ଦୀପିତା ଗାନ୍ଧ
ଚୁଲ୍ଲୁଗ୍ରହକ୍ଷୁଣ୍ଣ ପ୍ରେରଣାରାନ୍ତିର, ଯପ ଦେଇ
ରାଜ୍ୟର ଗାନ୍ଧନ୍ଦୀପିତା କିମ୍ବାଦିଲିଲି... ମାଗି
ରାମ ମେହାମେ ଦେଇ ମନ୍ଦିରାଶି ମିଳାଶି
ମିଳି ତ୍ରୁଟିଗାନ୍ଧନ୍ଦୀପିତା ଯପ ତାମେତିଲି ତାମ
ରାଜ୍ୟର ପ୍ରେରଣାରାନ୍ତିରାଶିବା.

1864 წელს აკაკიმ ცოლად შეირთო ნატალია ბაზილევსკაია თვით პოეტი წერს: „ნურავინ ნულაიშემბეს, მომავალში ამას ვიზამო თუ იმასო. მე გადაწყვეტილი მქონდა და გუნდაში, რომ ცოლი არ შემერთო და მერე ისიც უცხოელი მაგრამ შემთხვევას ყოველიფერი უნდა იყოს“.

და სწორედ ცოლის შერთვით
დაწყო აკავის პირობენული ტრა-
გედია. პოეტს ეს ქალი არასოდედ
ჰყვარებია, მაგრამ თავისდამოუ-
ლოდნელად გადაწყვიტა მისი შერ-
თვა. აკავი ამას ნატალიას შეცო-
დებით სწინის... ტრაგედია შეი-
ლის შეძენით გაღრმავდა. ცოლ
ქარი უფრო დასჯოლდა ერთმა-

ნეთის. შვილმა უარყო საქართველო, ქართული ენა. დედაც მას მიუდგა და მთელი ცხოვრება შველს დასდევდა. რომელიც საოპერო დასს დაატარებდა მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნაში. ალექსიძე ცოლი არ შეითო და ამი-

წერილში თავის საცოლეს - პატი
მტლიუქშვილს სწერდა, აგარ ფულს
დაეძებს, რომ ცოლი რესერტში გა-
უშვას და მოიშოროს. აი, მერე
გათავისუფლდება და წერასაც და-
იწყებსო.

აკაგის და მის მეუღლეებს ერთმანეთის არ ესმოდათ, ისინი ბოლომდე განუდგნენ ერთმანეთის, განსაკუთრებით ცხოვრების ბოლო პერიოდში, როცა აკაგი უკვე სხვა ქალზე იყო შეყვარებული, მაგრამ გამჩელის უფლება არ ჰქონდა. საერთოდ, პოეტი გულათახწოდა-ლი იყო, ყველაფერს გულში იტრიალებდა. ის არც ცოლ-შვილთან უსიამოვნებას უმსელდა ვინმეს. პიროვნულ ტრაგედიას ემატებოდა აკაგის უკიდურესი სიდუშჭირე და უსახლეკარობა, რაც

ისევ და ისევ ცოლ-შვილის გაუცხოებასთან იყო დაკავშირებული. პარიზული წერილების ციკლის გამოქვეწების შემდეგ, ნათელი გახდა მისი ასეთი გაჭირვების მიზეზი. აკაკის და ნატალიას მიმღწერიდან ირკვევა, რომ ცოლ-შვილი უსასრულოდ მოითხოვდა მისგან ფულს. ნატალიას წერილები მიჯდაბნილია რუსულად აკაკის გაგზანილ წერილებზე, რომელთა წაკითხვა და გამოქვეყნება არ მოხერხდა. ერთადერთი სიტყვა, რომელიც შეიძლება გაარჩიოს მკითხველმა, არის „Леннигъ“. ამდენი ფული შვილის ვალების-თვის იყო საჭირო. აკაკი ერთი პერიოდი თავის მოკლელის პარტბდა, თვითმკველელობას კი გადაურჩა, მაგრამ ინსულტი პოეტს რამდენიმე წერილის ზედიზედ მიღების შემდეგ დაემართა. ისინი სასწარულო დახმაული ითხოვდნენ ფულით დახმა-

დღეს მივიღე შენი წერილი. შენ-
მა წერილმა ცოტა გამაკვირვა,-
აქ, ახლა, ამ არუელობის დროს,
ერთი მანეთის შოვნაც კი მნელია,
და ღმერთია მოწამე, თუ რა შრო-
მად მიღირს ერთი მანეთის მოპო-
ვება. ოვოთონაც მიკვირს, როგორ
ვშოულობ. თითქოს ჯანმრთელ
კაცს წერდე და არა მე ავადმყოფ
მოხუცს...“

პოეტის არეულ ოჯახურ ცხოვ-
რებას მისი უიღბლო სიყვარული
დაემატა. აკაკის შეუყვარდა ანას-
ტასია ბაგრატიონი-მაჩაბელი, ვა-
ნო მაჩაბლის მეუღლე. პოეტი მთე-
ლი ოცი წელი მაღავდა ამ მო-
მაკვდინებელ სიყვარულს. წიგნს,
რომელიც მან ტახო მაჩაბელს მი-
უძღვნა, ასეთი წარწერა აქვს: „მთე-
ლი ჩემი სიცოცხლე ტანკვაა
და ვაება, ამირანის ჯაჭვებით დაბ-
მული უკვდავება”, „ბედმა დამწვა,
დამდაგა გადამასხა მღუღარე” და
ა.შ. აკაკიმ ეს საიდუმლო ბოლომ-
დე მაინც ვერ შეინახა, რადგან
ოცი წლის განმავლობაში სიყვა-
რულის მაღვასაც და შეძლევ მის
გამხელასაც თავისი მიზეზი ჰქონ-
და.

პოეტს ნამდვილი მეგობრობა
აკავშირებდა ვანო მაჩაბელთან. აკა-
კი საზოგადოებრივ საქმეებში ყო-

fb30s

306 and 393 in 30?

ე. შევარდნაძე: - საბჭოთა კავშირის საგარეო საქმეთა მინისტრის პოსტიდან გადადგომის შედეგ მოსკოვშივე შევქმნია ასოციაცია და იქ ვმუშაობდი. გერტუდი, ვინც ჩამოდიოდა მაშინ ჩემთან და მეცვეწებოდა, საქართველოში დაბრუნდით: ოთარ ლოთანიშვილი, რამაზ ჩხილევაძე, ირაკლი ბათაშვილი, გაია ჭავჭავაძე, ირინა სარიშველი... კიდევ ათორედ კაცის ჩამოთვლა შემიძლია. ყველა ცნობილი და ანგარიშგასაწევი ხალხი იყო, მეცნიერები, ორჯერ კატოვანიც ჩამოვიდა. დარწმუნებული ვარ, ჩემი საქართველოში დაბრუნდა გულის სიღრმეში არც უნდოდა, მაგრამ სხევ გამოსავალი არ ჰქინდა, ქვეყნას მართვა უნდოდა. ყველაზე მოწადინებული ბატონი ჯაბა იყო. ჩამოვიდა კიდეც ჩემთან, მაგრამ ვეუბნებოდი - მზად არ ვარ-მეტქი. მაგრამ მერე ისე აირია საქართველოში ვითარება, რომ ქვეყნა დაშლის პირას მივიდა და ამის გამო გადაწყვეტილი ჩამოსკოლა...
1901 წ. 11 გ. 1

- 1991-92 წლების სამოქალაქო
დაპირისპირებას გარედან ინსპირირე-
ბულად მიაჩინევთ, არ გამოიციცხავენ
ამ პროცესში ოქენეს ძონაწილება-
საც....

- ზვიადს არ ვიცნობდი, ერთხელ
შეკვეს მხოლოდ ნანას. ჩემთან მამა-
მისი იყო ძალაან ახლოს. როდესაც
შეს მინისტრი ვიყფა, კონსტანტინე გმ-
სახურდია ორ კვირაში ერთხელ მა-
ინც შემომივლიდა. მისი ნაწარმოგებ-
ბი ისე მიყვარდა, ლამის ზეპირად ვი-
ცოლი... კრიგა ხანს რომ ვისაუბრებ-
დით, მეტყოდა - ერთი ფიშტო მაინც
მომეციო. მის ნათელვაში სუმრობაში
ვატარებდი, თვითონაც მუყბნებოდა -
ისე გითხარი, ორერე ფიშტოს მეტი
რა მაქვს სახლშით. ერთხელ ავად
გახდა და სანახავად შინ მივაკითხე.
ორმოციდე წუთი ვისაუბრეთ და მით-
ხრა - ჩემი შვილი უნდა გაგაცნოო.
შინამოსამსახურეს უთხრა, ზედადს
დაუძახეო. 17 წლისა იქნებოდა მაშინ
ზვიადი. ძალაიან სიმაპთიური ახალ-
გაზრდა იყო. ცოტა ხანს ვისაუბრეთ
და თქვა - წავალ, ხელს აღარ შეგიშ-
ლითო. ამის მეტად ზვიადს აღარ შევ-
ხვდებოვა.

როდესაც ზვალდ გამსახურდია პრე-ზიღნებულ აარჩიეს, ჯერ კდევ საბჭოთა კავშირის საგარეუ საქმეთა მინისტრი ვიყფა. პრეზიდენტიმას დროს ზვალდი ორჯერ მელაპარაკა ტელეფონით. პირველად რომ დამირეკა, მითხრა - ჩრდილო ოსეუში გორბაჩოვმა ორი დღითამი შეყვენა, საქართველოში აპირებს ამ ძალების გაღმოსაზროლას და ქართველი კაცი მანდ რომ ხარ, შენს სამშობლოს რომ საფრთხე ექცეულება, რას ფიქრობ. მასხილეს, საღამოს 11 საათი იყო და მაშინვე დავურებეს გორბაჩოვს - ჯობს თავად ჩახვიდეთ ან მე წავიდე საქართველოში, მოსახლეობას უნდა აკუსტნათ, ორი დღითამი რატონ შეიყვნეთ ვლადიკავკაზში-მეთქი. გორბაჩოვმა მითხრა, ნახევრა საათში დავირეკავო. მართლაც დამირეკა, - შეგავსი არაფერი წდება,

ვინც თბილისიდან გირეკევს, თავად ჩა-
ვიდეს ვლადიგაგაზში და ოუ იქ ორ
ასეულს მაინც აახავს, ჩემი თანამდე-
ბობით ვაგებ პასუხს. ზევადს ვუთ-
ხარი, - თქვენთვის ტყუილი უთქამო-
მეთქი. დაუკუთა, ეს ინფორმაცია ტყუ-
ილია, მაგრამ თქვენს ქვეყანას უნდა
ეხმარებოდეთო, - მეჩუბა. რა ვწა,
საქართველოს ისე ვებმარება, როგორც
სხვა რესპუბლიკებს-მეთქი. როდესაც
საგარეო საქმეთა მინისტრობიდან გა-
დადგექი, მეორეჯ მაშინ დამტკიცა -
მეოთხა, შეუძლებლად მიგანიათ, რომ
თქვენი განტკადება გადადგომაზე უკან
წაიღოთო (ეტყობა, გორაბჩოვის სალ-
ხმა უთხა, ქართველებმა სისწოვთ, რომ
თანამდებობაზე დაბრუნდეს), - ბა-
ტონო ზევად, რაკი ეს გადაწყვეტი-
ლება მივიღე, აღარ გადავთქვამ-მეთქი.
ჩსუბი დამწერ, - მინისტრად რომ დარ-
ჩენილიყავით, საქართველოს დახმარე-
ბას შეძლებდი. რით დაკემბარებოდი,
ჯარი არ მყავს და დაზვერვა, მე რა
შეძინდლია, შენზე უფროსი კაცი ვარ
და გთხოვ, ასეთ ლაპარაკს თავი დაა-
ნებე-მეთქი...

- ზოგიერთი ამბობს, რომ თქვენ
მისი ფიზიკური ლიკვიდაციით იყა-
ვით დაინტერესებული...

- ბესო გუვაშვილი და მისი დაცვა ხომ ლაპარაკობს, ტყეშვ რომ გავიდა, ზვადი ძალიან დასუსტებული და დაორგუნვილი იყოთ. ხომ ინწუნებან, ზვადმა თავი მოიკლაო. სიმართლეს გეტვით, ჩვენ ზვადს ვეტებდოთ გირილა, დაგვუზუსტებინა, სად იყო, ცოცხლი იყო თუ მკაფარი. დაზვერვის თანამშრომლებმა მიაკვლევის ერთ იჯახს, რომელიც საეჭვიოდ მოეჩვნათ. ეზოში ნახეს ახალნაიხარი მიწა, რომელიც ძალიან ჰყავდა საფლაკს. ის ადგილი რომ ამოთხარეს,

კუბონ ნახეს, - შეი ზვადი ესვენა... ამ დროს გროზნოლინ ჩეჩენეთის ფიცე-პრეზიდენტი იანდარბიევი ჩამოვრინდა. მაშინვე გავლეო განკორვულება, რომ ავთანდილ ჯორბაძე, პათანატომი თა-მარ დეკანისიძე და სხვა სპეციალისტები ჩასულიყვნენ სამეცნიეროში და ექსპრესიან ჩატარებისა, მაგრამ მათ გავაძის გაგეთის უფლება არ მისცეს. მანანა წინააღმდეგი იყო, იანდარბიევმაც, დრო არ გვაქეს, ზვადი უნდა გადავსვენოთ. არ დაგიმალავთ, ჩემირად მესმოდა, - რა გახდა ეს ზვადი, ბოლოს და ბოლოს, ხომ შეიძლება 21 22 23 24

მისი განადგურება, იყო ამის მთქმელი სალხი, მაგრამ უშემშროება ამას ჩემ გარეშე ვერ გააკითხდა, მე კი ამის შესახებ არავერი ვიცოდი. ზეო-ად გამსახურდია ჩემი პოლიტიკური მოწინააღმდეგებ იყო და ის პოლიტიკურად უნდა დამარცხებულიყო. მისი ფიზიკური განადგურება მე არავერში აქინდებოდა.

- ამბობენ, რომ ბალტინის ჯარები
საქართველოში თქვენ მოიწვიეთ.
- დიახ, ასე იყო... თოთი აგმასხურ-

- დღას, ასე იყო... ფილი გრძას ხურ-
დიას მომხრევბა, ჩენწებამ და ჩრდი-
ლოკავკასიელებამ დაიკავეს და ამთა
უნგაბადი გადავიკრტეს - სურსათი
კვლარ შემოზიდა ქავჭაპაშა. მოსკოვში

ჩავედი და ელცინს ვთხოვე ფოთში
გემბიადან სურსათი მატარებელზე რომ
გადაიტკირთება, იქნებო რექნ გააცი-
ლოთ, რომ თბილისამდე ჩამოვადეს, თო-
რებ 2-3 დღეში ქვეყნაში შიმშილობა
დაიწყება მეოქვე. ჩვენს საუპარს გრა-
ნივი ესწრებოდა და ელცინმა მას უთ-
ხრა, - რუკა მომეციო. მაგიდაზე გაშა-
ლეს რუკა. დავინახე, წითელი ფან-
ქრით შეაზე იყო გასაზული საქარ-
თველო. ელცინმა მითხრა, მატარებ-
ლებისა და ტკირთების საკითხი მნე-

არ ვიცი, ელიტობა ისეთი რამ მით-
ხრა ამაზე, თავმოყვარე კაცი ტევას-
ი ერავადა შებლში-შეტქი... ერთ საათ-
ში დაძირება კრატერება და შემატყო-
ბინა, ამაღამ ფლოტი საქართველოს-
კენ წამოვაო. მესამე დღეს მოადგნენ
საქართველოს. ჩვენმა მოწინააღმდე-
ვებმა ეს უზარისაზარი არმადა რომ
დაინახეს, ისე დაიფარგნენ, ვინ საღ
წავიდა, ვერ გავიგეთ. ბალტინმა დამი-
რეკა, ფოთში ვარ, კველა მნიშვნელო-
ვანი პოსტი დაკვებული მაქს, მაგ-
რად შესაძლოა, სხვალვე უკან გამიწვი-
ონ, ამიტომ თქვენი სალიზი ჩააყენეთ
ამ პოსტებზეო. ბალტინის ჯარი ზუ-
თი დღე დარჩნ საქართველოში. ამ
დროს გათავისუფლა დავთ თევზა-
ძემ ზუგდიდი. 300-400 კაცით ჩავი-
და იქ და ისე დაიფარგნება კველა, ფაქ-
ტობრივად, არც გაუსვრა ტეჭა.

- ამბობენ, ბალტის გვარიანი თანხა გადაუხადეს საქართველოში ჯარის შემოყვანისთვის.
- კაპი ვიზ არ აღიარებია. კრავ-

- კავიკიც ამ გადაყვანისა. კრაგ-ჩუკი მევიძრულად დამტხმარა.
- ამ ოვლით, რომ საკუთარ ქვეყანაში უცხო ქვეყნის ჯარის მოწვევა

კონსტიტუციის დარღვევა იყო?
- ის ან იყო კონსტიტუციის დარღვევა, რომ ქართველებმა ქართველებ-

ადამიანები, რომლებიც პრეზიდენტ ზვიად გამსახურდიასთან სიცოცხლის უკანასკნელ დღებში იყვნენ, ხშირად ახსენებდნ საქართველოს ხელისუფლების მაშინდელ მეთაურს, ედუარდ შევარდნაძესა და ყოფილ უშიშროების მინისტრის მოაღვილეს, ავთანდილ იოსელიანს, - მათ პრეზიდენტ გამსახურდიას გარდაცვალების მიზეზებზე ბევრი «იცავანი», ზოგი მათგანი კი, პირდაპირ თუ ირიბად, ბრალდებოდნაც უყვენებს. რა იცავან ედუარდ შევარდნაძეზე და ავთანდილ იოსელიანნა პრეზიდენტ გამსახურდიას გარდაცვალების გარემოებებზე, ვინ გამოუტანა საქართველოს პრეზიდენტს სასიკვდილო განაჩენი და მართლადასდევნებს თუ არა მას სალიკვიდაციო ჯვეუფები, ინტერვიუდან შეიტყოთ.

მარტინ ლინკ ჩვენი მოძღვანელი

თან საომრად ჩეჩხები მოიწყეს? ის არ იყო კონსტიტუციის დარღვევა, რომ აფხაზეთში ჩვენ, უაქტორივად, რუსებს ვერმებოლით? ხალხი რომ შემშილით მომწყდარიყო, ეს არ იქნებოდა კონსტიტუციის დარღვევა?

- გამომხდარ პრეზიდენტის თვითმკვლელობამდე მიყვანის ვერსაიზე მუშაობს...

- ମନ୍ଦ ରାଜନୀକୀ, ରମ୍ପ ଶାଖିରେ ଉପରୋକ୍ତ
ଫାର୍ମିଳୀରେ, ବ୍ୟାଙ୍ଗ ଶ୍ଵାଙ୍ଗାରୀ ତାତ୍କାଳିକ ଏବଂ ବ୍ୟାଙ୍ଗିକ
ଲାଭରେ, ରାମ୍ଭର୍ମଣିମ୍ଭେ କାହିଁବି ତଥାଲାଭିନ୍ଦିନ ଦା-
ଇଲ୍ଲୁପା...

თუკი საქე ალმძრება, იმას მოვ-
ცვიბი, რასაც გუგუშვილი ჰყებდა, მეტი
არაფერი ვიცი. დავუშვათ ვიღდაც მის-
დევდა, თვითონაც ხომ არ იყო მარტო,
შეარაღებული ხალხი ახლოდა, ბრძო-
ლა ბრძოლაა ხომ?.. უნდა ებრძოლა...

ზეიადის ადგილსამყოფელი რომ
მცრონოდა, ალყაში მოუკეცვდი, ტევდ
ავიყვანდი, შესაძლოა, არც გამესამარ-
თლებინა და ისევ გროზნოში გამეგ-
ზავნა. ჩემთვის ზეიად გამსახურდიას
სიკვდილი ზელსაყრელი არ იყო, რად-
გან ქვეყნის მეთაური ვიყავი და, ბუ-
ნებრევია, მე დამაბრალებდნენ. გამსა-
ხურდია ჩემთვის საშიში აღარ იყო,
გვერდით აღარავნო ჰყავდა და მისი

სიკვდილი რატომ მენცომებოდა?!
- თქენი გევრი ოპონებტი უცნაურ კითარებაში დაიღუპა. პრეზიდენტობის პრეზიდენტობი გაი ჭანტურია კი არნახული სისასტიკო გამასასაღმებების სიცოცხლეს. გველვლობების ეს სერია საქართველოში იქცნი დაბრუ-

- მაგრამ კოსტავა ჩემს ჩამოსვლამ-

ଲେ ଲାଗୁଥିଲା. ଗାନ୍ଧୀଙ୍କାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରାପରିବା, ଏହିମେହିକାରୀଙ୍କ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁଣି ଶ୍ରେଷ୍ଠକୁଣ୍ଠା ଯୁଗ... ଗାନ୍ଧୀଙ୍କାରୀଙ୍କ ଶ୍ରୀରାମ ମନ୍ଦିରରେ ରଖିଯାଇଛନ୍ତି।

დსა-ში შესვლის შემდეგ გაგვეტუტა, ირინაც გადადგა პრემიერ-მინისტრის მოადგილის პოსტიდან... გიას მოკვლას, მერჩინენა, ჩემთვის ესროლათ. როგორ ვაფიქრებდი მასზე ცუდა? ხომ ვაცოდი, რასაც ატყოდნენ - შევარდნაძემ

კონკურენციი მოქლაო. კიდევ კარგი, გაისხნა ეს საქმე... დაახლოებით ის კვეფული დაქსხა მას თავს, რომელმაც ტერმინი ტერაქტი მოაწყო... ირინა საა-კვადმყოფუში ვნახე. ლამის ხელზე მა-კოცა. ნუ გეშინა, კარგად იყავი და გიასუც მიგხედავ-მეტყი. ეს საქმე რომ-არ გასხნილიყო, დღესაც ჩემეკნ გამო-იშვერდნენ ხელს.

- გამსახურდია ორგულმა და
არაკომპეტენტურმა (კამიულცელმა
და უცოლინარმა) ხალხხა დაღუ-
პა. სიცოცხლის ბოლოს გვერდით
მეუღლისა და რამდენიმე კაცის
გარდა, არავინ დარჩა. ყველამ სა-
კუთარი თავის გადარჩენაზე იზ-
რუნა და პრეზიდენტი გაწირეს.
1991 წლის დეკემბერში პარლა-
მენტის შენობიდან შენაგანმა ჯარ-
მა ისროლა და ორი ქალი დაჭ-
რეს. ერთ-ერთი უურნალისტი თი-
კო გოგუაძე იყო... სროლას წინ
მიტნების დროევა უძღვდა. მახ-
სოვს, ერთხელ სასტუმრო “თბი-
ლისთან” ვიდეექი მანქინით. საჭეს-
თან ვაჟა საჭაპურიძე იჯდა (ის,
კოკითთან რომ არის ახლა), ჩვენ-
თან ერთად ნანა იოსელიანიც იყო
- ჩემი ნათესავი და კიდევ ერთი
მოჭადრაკე. მაშინ გაისმა ბრძანე-
ბა - მიჯრით ესროლებოთ, მაგრამ
ჩვენს შესაშინებლად ჰაერში ის-
როლეს...

ზევადისნაირი გმირები იშვია-
თად იბადებიან, მაგრამ მარტო ერ-
თი კაცი (თუნდაც გმირი) ვერა-
ფერს გახდება. მას კი გუნდი და
გარემოცვა არ უვარებოდა. მისმა
გარემოცვამ გარეკა პარლამენტი-
დან კომპარტიის წევრები. მათინ
კომპარტიაში ნახევარი მიღლიონი
წევრი იყო, მათ ოჯახის წევრე-
ბიც ხომ ჰყავდათ... მინიმუმ 3 მი-

ლოინი კაცი მაინც გაანაწერა მაშინ ხელისუფლებამ. ქუჩიდან მოსულმა ხალხმა ქართველი ელიტა - ევგენი ხარაძე, ნინო ჯავახიშვილი, მზექალა შანიძე, თამარ ლექონისიძე და სხვები გააძევა პარლამენტიდან. ამას, ცხადია, დაპირისპირება მოჰყვა და ზეიადამ რომ დაინახა, საცაა სისხლი დაიღვრება, წასკვლა არჩია... ნურავინ დასწავლებს ზეიადს - შეემინდა და ამიტომ წავიდათ. ის მორწმუნე კაცი იყო და ასეთებს მართლა განიცდიდა, რაკილა სხვას უფრთხილდებიან, ზოგჯერ შშიშრები ჰკონიათ. პირველად ცხანვალში ვნახე ზეიადი, მერე ჯავახეთში, სადაც არავის უშევებდნენ და ის ჩავიდა, ვნახე ღალიძეგაზეც - მისი შეუკურიბა ყოველოვანს მაოცებდა, საოცრად მტკიცე კაცი იყო. ხალხის აყოლებება და გაძლიერება ზეიადისნარ მორწმუნე ადამიანებს შეუძლიათ. ზეიადი ბრძნი კაცი იყო, მაგრამ თანმეტბრძოლებს უფრო უჯერებდა, ვიდრე ჩვენ, წითელ დემოკრატებს. როდესაც ოპოზიცია დაუპირისპირდა და მე და ნოდარ იმნაძემ ვუჩიჩით - იქნებ შეკბრულება აიღო და სიზურუას

ხევნ დაგვაწყნარებთ-თქმ, იუარა. ზეიადი ნაჯღომი კაცი იყო და კომუნისტებს ნაკლებად ენდობოდა, - არ დაიჯერა ჩემი რჩევა. არც ის იყო კარგი, რომ მის გარემოცვაში ქლები აქტიურობდნენ. როდესაც დედალი მამალივით დაიყვლებდა, ბებიაჩემი მაშინვე თავს წააცლიდა ხოლმე - ავის მომასწავებელიაო. მართალიც იყო, ქალი რომ კაცის საქმეში ჩაერწევა, იქ კარგი არაფერი მოხდება... თქმულა, ბოროტი დედაკაცები ნადირთა უფრო ძნელია, თუ მაგრა არ დაიჭირე, ბევრის ავისა მქნელიაო და დავრწმუნდით კიდეც ამ სიტყვების სიმართლეში. მამაკაცების საქმეში ჩარეცდომა ქალებმა ბევრი რამ გააუჟეს მაშინ.

1993 წლის 24 სექტემბერს
ზეიადი საქართველოში დაბრუნ-
და. ოქტომბერში მისი ჯარები უკ-
ვე ქუთასს მოადგნენ. მამინ ქუ-
თაისის მერი თემურ შაშიაშვილი
იყო. თემურმე ელიაგა ურეკავდა და
ემუქრებოდა. მივედი შტაბთან და
ამ დროს სამხედროები შემოვიდ-
ნენ, - არიქა, მოდიან, უპვე კოპიტ-
ნარი აიღეს, ქალაქი 4 საათში უნდა
დავტოვოთ, ვერ დავცაგთო. მა-
შინ შაშიაშვილი გაიძახოდა, 3 ათა-
სი კაცი მყავსო და საწყალს არა-
ვინ ჰყოლა.

- რუსებთან მოლაპარაკება ვინ აწარმოა? ბალტინი გამსახურდიას მომხრევისგან ფოთის გასა-თავის სუფლებლად გვგზორდებოდა,
- შევარდნაძე ასე ამბობს.
- შევარდნაძემ არც იცოდა, მე რომ პარტიის მომასწავლას

ორმ ბალტითანა მოლაპარაკება მქონდა. სოხუმიდან გამოსვლაშიც ბალტინი დაეხმარა მას. ორი გე-
მი მოაყენა სოხუმს, მათ დაუწყეს სროლა და ამასობაში გამოაპარა შევარღნაბე ჩემმა ბიძაშვილმა, ის-
ლამ მარგიანმა. შევარღნაბეს ორ-
ჯერ უშეველეს მარგიანებამ და კი-
დევ კუმშელით, თუ აღიარებს, რა-
ტომ ჩააგდო საქართველო ასეთ
დღეში(!). ბალტინი შავი ზღვის
ფლოტის სარდალი იყო, ვიფიქრე,
აფხაზეთის დასპრუნებლად გა-
მოვიყენებო მის ძალებს-მეუქი და
ამის სახაცვლოდ, ბაზად ფოთი შევ-
თავაზეთ. სამაგიეროდ, მას ფოთი-
დან ჯსოუმდე საქართველოს სახ-
ლვარი უნდა დაეცა. ის ასევე
იღებდა აფხაზეთის ტერიტორია-
ზე არსებული უკანონო შეიარა-
ღებული ფორმირებების განიარა-
ღების ვალდებულებას. ამ ხელ-
შეკრულებაზე ხელი მოსკოვში, ან-
ჩილ გომაშვილის რესტორანში

მოვაწერეთ... ბალტინი ჯერ კი-
დევ მატრისი იყო, ფოთში რომ
ჩამოვიდა, იქვე დაოკახდა და მეგ-
რულიც კი ესმოდა. მისი მოადგი-
ლე სოლოვიოვი კი გორში იყო
დაბადებული...

- უკანონო შეიარაღებულ ფორ-
მირებებში ვინ იგულისხმებოდა?

- ისინი, ვინც ქართველი ბიჭების თავებით ფეხბურთს თამაშობდნენ - ბასაევი, რაღუევი და მისთანები. გმისახურდიას მომხსენევები არ მიგულისხმია, ბატონი... მაზინ ბალტინმა მითხრა, შევარდნაძეს უთხარი, კრაგულუქთან დარეკოს, რომ უკრანენლებმა არ იყვორინო. ინკიამ დააგავშირა კრაგულუქთან... შევარდნაძეს რომ ვუთხარი, 9 კრეისერი შემოვა ფოთში-მეთქი, არ დამიჯერა - მეტი არ მოგივიდგისო, - გამტეუმრა. მალთაყაში შევახვდორე ერთმანეთს შევარდნაძე და ბალტინი. ახლა ვხვდები, მისი შემოსვლა არ უნდოდ შევარდნაძეს და, აღათ, სიმწრისგან დალია მაშინ სუფრაზე 300 გრამი არაყი. ბალტინი ზეოდთან საბრძოლველად არ ჩამოსულა, მას სამეცნიეროში ისე შეხვდნენ, როგორც სამოქალაქო ომის

გვილავს გავიცხოთ!

ჩამქრობს და აფხაზეთის დამბრუ-
ნებელის. ახლა ვწევდი, შევარღნა-
ძეს არ უნდოდა აფხაზეთის დაბ-
რუნება. პირიქით, მას დაგალებუ-
ლიც პქონდა იქ სიტუაციის არე-
ვა. ამ სქემაში ჯდებოდა ჩეჩენეთ-
ში არუელობის დაწყებაც, - რისი
საბოლოო შედეგი ის იქნებოდა,
რომ ნავთობსადენა ნოვოროსიის-
კამდე არ უნდა მისულიყო. ელ-
ცინმა გააფრთხილა კიდევ, აფხა-
ზეთში არ აურიო ვთარება, თო-
რებ ვერ გიშველიო, მაგრამ ზეს-
ტად ეს გააკეთა შევარღნაძე -
მან დიდი მაგნატების გეგმა განა-
ხორციელა. ამას ისტორია გას-
ცემს პასუხს.

- როგორც ამბობენ, ოქებ ზვიად
გამსახურდიას მიმოსვლაზე ზუს-
ტი ინფორმაციები გქონდათ...

- ტყუილია, შვილებს გეფიცებით.

- ისიც თოქვა, - მარგიანი გამ-
სახურდიას გარემოცვიდან იღებ-
და ინფორმაციას.

- ასე რომ ყოფილიყო, რად მიხდა დამალვა, რისი მეშინია, გეტ-ყოდით. მარგველანი მამაჩემის მამიძიაშვილის ქმარია, პატიოსანი და სანდო კაცი. რობიზონის პირით (1993 წლის თებერვალში) შეუკუთვალე ზგიადს, ოჯახი სკანდალში გადმოიყვანეს, ჩემს ოჯახში იცხოვრეთ-მეთქ., მავრამ ვიღაცო დაუშალა. ორჯერ ვუთხარი რობიზონს - ზგიადი გროვზნოშია, შენ ზუგდიდში რას აკეთებ, ოჯახს მოხედე-მეთქ. იუარა - ფიცი მაქსი მიცემული... აღარ ჩაციიბივარ, ვიცოდი, რობიზონ მარგველანი დადებულ ფიცს არ გატეხდა. მისი გვარის სახლში თამარ მეფის დროიდან ერთგულებით არის ცნობილი. ტექულად კი არ აუყვანია ზგიადს დაუავს უთოროსად...

ვიცი, რომ ზვიადი სიცოცხლის
ბოლო 10 დღის განმავლობაში

ძალიან ცუდად იყო, კველისგან მოტკოვებული ძალზე შეძრწუნებული ყოფილა, მაგრამ არ იმჩნევდა. 99%-ით დარწმუნებული ვარ, რომ მან თავი მოკლა და მას ეს შიშის გამო არ გაუკეთებდა - ვაითუ, დააპატიმრონ. კაცმა ამხელა საქმე გააკეთა, ეროვნული მოძრაობის ბელადი იყო და კველად უდალატა, - ამან ატკინა გული. ზვა-ადმა თვითმკლელობით თავი დაისაჯა, ასეთი უღირსი ხალხი როგორ შემოვიყრიბერ.

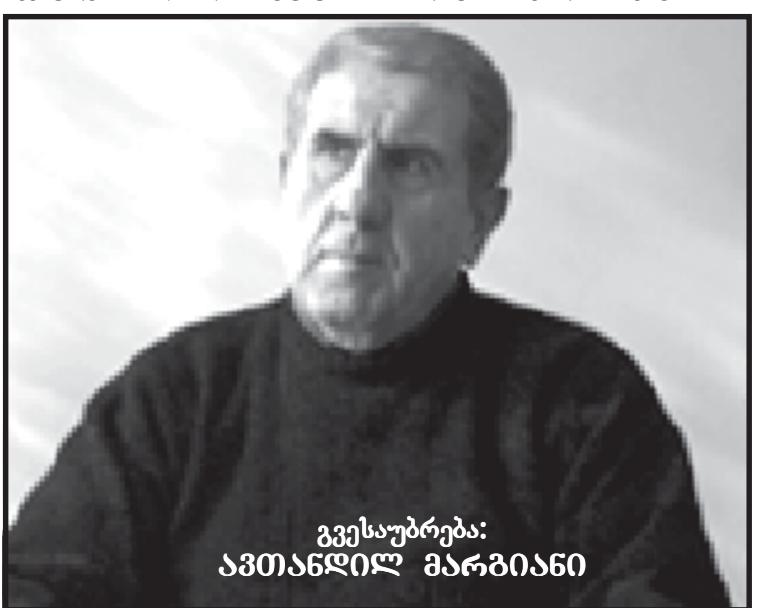
შესაძლოა, რაღაც კაგუფები მართლაც დასდევლნენ სამეცნიელოში პრეზიდენტს (მაშინ უკვე აღარ ვიყვავ ვიცე-პრეზიდენტი, გარდაბანში გადამიყანეს), მაგრამ ვიცი, რომ ეს არ მოხდებოდა იგორ გიორგაძის მითითებით. გიორგაძე გამსახურდიას მხარეს იყო. ერთხელ სენაკში ვატარებდი თათბირს, თავს ელიავას ჯაგუფი დაგვესხა. იგორს იქ სპეცრაზმი ჰყავდა, მაგრამ არ დაუპირისპირდა ელიავას. რამდენიმე წლის შემდეგ შევარდნამებ გამახსენა ეს ამბავი, - იგორს დააკირდი, სენაკში მაგან გვიღიალატაო. მასხავს, დმანისის პრეზექტო დაიჭირეს - გირგვლინი. რა უნდათ ზეადის მომხრებისგანი, არც ეს მოეწონა გიორგაძეს. როდესაც ამბობენ, ზვიადი ვიღაცებ მოკლაო, უპირველესად იმ ოჯახს აყენებენ შეურაცხოფას, სადაც პრეზიდენტი დაიღუა. თქვეს, იძღვნად პატიოსანი ხალხია, უსინდისობაა მათში ეჭვის შეტანაო. ცოდვაა ხელადებით ასეთი რამის თქმა. მათ გაჭირვების დროს პრეზიდენტს უერთიგულეს, თავი საფრთხეში ჩაიგდეს და არ შეიძლება ამის გამეტებელს ყველაფერი წყალში ჩაუყარო.

ბევრი რამის შეცვლა შექმდლ
და შესაძლოა, ასე ტრაგიკულა-
დაც არ დაესრულებინა სიცოც-
ხლე პრეზიდენტს.

პრეზიდენტის გარდაცვალების
თომა განგიბ აქციეს სასპექულა-
ციონდ. ამიტომაც არ ჩატარდა ექ-
სპერტიზა და გამომიება. მაშინ
ვინ წარმოიდგენდა, რომ სხვანაი-
რად დაატრიალებდნენ ფირფიტას
და იქმონენ, - პრეზიდენტი მოკ-
ლესო. გამსახურდიას მოკვლა
მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეიძ-

ლებოდა, თუ მის დაცვას, ბესარიონ გუგუშვილსა და ლურწყაიების ოჯახის წევრებს გათიშავდნენ. ხუთი კაცის გათიშვა, როდესაც ისინი ერთ ოთახში არ არიან, მნელია. მისი დაცვის წევრებისგან დალატი ვერ წარმომიდგენია. რის საფუძულოად უნდა გაემტებინათ ზვადი, ისინი რაქში გარეული რომ ყოფილიყვნენ, ვინ დაბოლოვდა ცოცხალი? ზოგიერთი სულელურ ჭორს ავრცელებს შევარდნაძის დავალებით, მარგიანმა მარგველანს დაავალა ზვად გამსახურდიას ლიკვიდაცია. ასე რომ ყოფილიყო, ჩემი ფერფლიც აღარ იქნებოდა დღეს. იმას როგორ გამიზიდავად შევარდნაძე, ზვადი მოკალიო, როდესაც მათ შესარიგებლად დავდოდი. ვერც გაბედავდა და არც მენტობოდა მაგდენად. ყველაფერი შეიძლება დააპრალო შევარდნაძეს, მაგრამ ზვადის მოკვლა ვინმეს დაავალოთ, ამის თქმა სისულელება. ისეთი კაცი არ არის, ამზელა ტვირთი აელოთავის თავზე, თან არც სჭირდებოდა ტყეში გასული კაცის სიკვდილი. ზვადის სიკვდილზე დაპარაკი იმ სპეცუალურებს სჭირდებათ, რომლებიც მის სახელს არიან და კოდტორი და თვალობის

କୁଳର ଦା ତଥିଲା
ବାଧଗେନ୍ଦ୍ରନ...
୦୪୩ ରିପାର୍

**გვესაუბრება:
ავთანდილ მარგიანი**

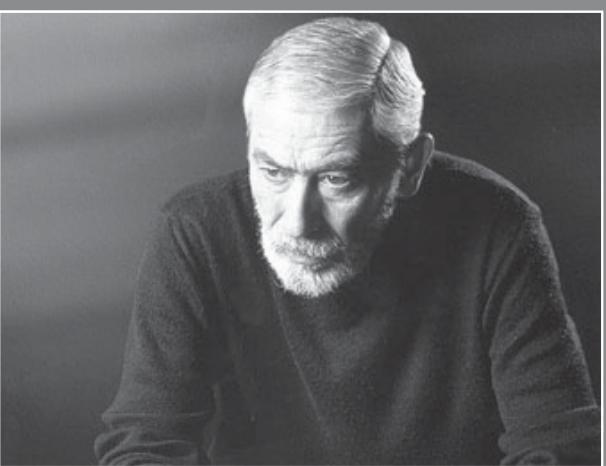
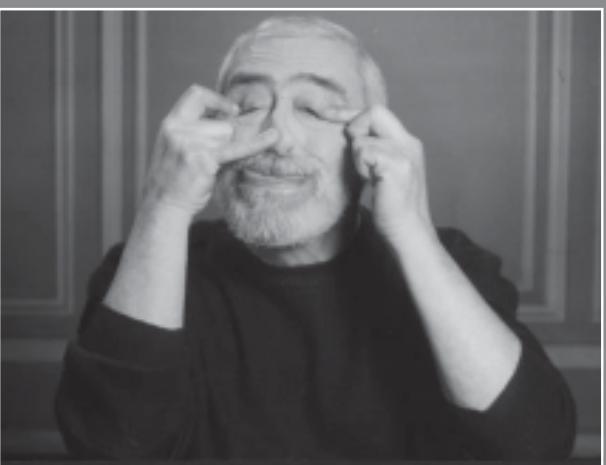
መመሪያ በኋይና የጤን

ተኋላለሁ

ገዢ

ჩვენი სტუმარია: ბუბა კიკაბიძე

კინემატოგრაფის 100 წლისთავთან დაკავშირებით მსოფლიოში აქმდე არსებულ ფილმთაგან ასი საცეკვებსო შეკრიბა. მათ შორის ერთ-ერთი არის გია დანელიას „არ იდარღო“.

ფილმი 1969 წელს გადაიღო „მოსფილმში“ გია დანელიამ. სცენარის ავტორი (გადმომქართულებული) რეზო გაბრიაძე, ოპერატორი ვადიდ იუსოვი და ყველა მსახიობი, ვინც ფილმშია დაკავებული, თავიათი საქმის დაღისტატებით არიან. რადენჯერაც უნდა ნახო, იმდენჯერ ცრუმლითა და სიცილით შეზევებული გრძნობა გეუფლება. ფილმში მუშაობის პერიოდის გახსენება ვთხოვეთ ძენამენის როლის შემსრულებელს ვახტაგან კიკაბიძეს:

სერგო ზაქარიაძე რომ დავინახე, მუხლები სმინქსალდა

- გია დანელიას ბევრი მსახიობი პყოლია გასინჯული ბენუამენის როლზე. ბენუამენ ღლონტი სცენარის მიხედვით წითური, მსუქანი, ღაედაუა, მსმელი კაცი იყო. ამტომ მხელი წარმოსადენია, გამხდრი და შავგვრემნი კაცი როგორ შეიძლება აერჩიათ ამ როლისთვის. როგორც ვიცი, ღეიდამისს, ვერიკო ანჯაფარიძეს ურჩევია, ბუბა კიკაბიძე გასინჯოსო. მოსკოვიდან რომ დამირენეს, ღიადად არ აღვერთოვანებულვარ. გია დანელიას გვარი რომ მიხსენეს, მიგხვდი - „სერიოუს“, „ოცდაცამეტის“ რეჟისორზე იყო ლაპარაკი. მითხრეს, მოსკოვიდან ჩამოვაკვავუო, თქვენი ნახვა უნდათო, თუმცა რეჟისორი თავიდანვე ჩემს წინააღმდეგ ყოფილა განწყობილი (უკვე 30 წელიწადზე მეტია, მეღდა გია გმეობრიბით და კარგად ვიცი, არ უყვარს, როცა უუბნებიან, ეს ან ის კაცი აიყვანეო). გადამდები ჯგუფის წევრები ჩამოვაკვანებ და სასტუმრო „საქართველოში“ დაბინავდნენ. დილით ადრე მივედი - ერთი გამხდარი ბიჭი ვყავი, გახენილი ჯინსები მეცვა. სასტუმროში უსიმბათო კაცი დამხვდა... ეტყობა, ბოტკინი პეტრი და გადატანილი და სახეზე ყვითელი ფერი ეღო (ახლა ავტობიოგრაფიულ წიგნს ვწერ, იქ ერთი თავი გიას ეხება... მასზე ასეთ ფრაზას ვწერ: „მყავას ჯელით ასეთი უსიმბათო ბოტკინი, სახლს სიმინდაში და არ იღიმებოდა. მითხრა, აბა, დაიყვირეო. სასტუმროში ვიყავით, ადრიანი დილი იყო, უკარია - როგორ დავიყვირო, ხალხს სიმინდაში... რაღაცები მელაპარაკა, ვერავრი გავიგო. შეაწყვეტინები, დრო არ მაქვს-მეტი. ავდექი და წამოვედი. თუ დაგვჭირდებით, გაგაებინებთო. გავდა სამი დღე, ისევ დამირეება... გია დამელაპარაკა, წამოყევი, სტუმრად მივდივარო. აქეთ-იქით თრევა რომ დამიწყო, მერე მივხვდი, მაგისი სინჯები ვეიფი. ერთი თვე მატარა აქეთ-იქით. ბოლოს ვუთხარი - გასტროლებზე წასვლას ვაპირებ, თუ რამე გინდათ, მითხარით, მოგწონვართ თუ არა-მეტები...“

ერთი სიტყვით, დაინიშნა გადაღბა, ნაშნობის სცენა უნდა გადავგელო.

სერგო ზაქარიაძე რომ დავინახე, მუხლები ამიკნებალდა, ქუჩაში რომ დავინახავდი, ისე ვაჟურებდი, როგორც ღმერთკაცს. გადავიღეთ კადრები, დამიძახა სერგომ (ესტრადიდი მიცნობდა უკვე), რა ბენიერი ხარ, იცი, ბუბა, კამრას ვერ გრძნობ. მე კი როგორც ჩართავენ, ვღელავო. სულ უკამფოვლო იყო, ყველა დუბლის თავიდან

გადაღებას ითხოვდა. არადა მის თამაშს გადაკეთება არ სჭირდებოდა.

გადაღების შემდეგ თურქეთში წავედი. „ორერას“ კონცერტები დიდი წარმატებით მიღიოდა. უცებ მოვიდა დეპეშა - სასწრავოდ გამოცხადით საბჭოთა კავშირის საელჩოში, სტამბოლშით. შევმინდი, რამე ხომ არ მოხდა-მეტქი. იქ დეპეშა დამხვდა... „მოსკოვიდის“ დირექტორი პოზნერი (ჟურნალისტი ვლადიმირ პოზნერის მამა) მწერდა - გილოცავთ, „არ იდარღოში“ მთავარ როლზე დამტკიცებასო.

- როცა სცენარის გაეცანით, მოგეწონა?

- სცენარი რომ წაგითხე, ვთქვი, ამ როლს ვერ ვითამაშებ-მეტქი. ბენუამენი ჩემს ხასიათს არ ესადაღებოდა. ამიტომ გიამ მთელი სცენარი გადაკეთა. გადაღებებისას იმპროვიზაციის საშუალებას გვაძლევდა. გია დანელია იყო ერთადერთი რეჟისორი, გისთანაც როლი არ მისწავლია ზეპირად. მთელი ფილმი თამაშ-თამაშით გადავიღოთ.

- „არ იდარღოში“ ყველა მსანიობი ბრწყინვას, ეპიზოდური როლების შემსრულებლებიც შესანიშნავდ თამაშობებ...“

- გიას კარგი ალლო აქეს მსანიობის არჩევაში, ამასთან, მისი იუმორი სულ სხვაა, შეიძლება ერთი სიტყვა მოისმინო მის ფილმში და დიდხანს იცინო... გახსოვთ, როგორ იწყება ფილმი? ვირი რომ მოკყავს კაცს და მეუბნება, შენზე კარგი ვინ დაჯდებაო ამაზე - ძია საშა კუპრაშვილი უკვე აღარ არის ციცასლი. არადა, რა აღამანი იყო, როგორი მსახიობი! გადასაღებ მოკდანზე 2-3 საათით ადრე მოდიოდა სერგო ზაქარიაძე, იმ ადგილას ტრიალებდა. მხელი იყო სერგო ზაქარიაძესთან მუშაობა, თეატრის მსახიობი იყო და „სხვანაად“ თამაშობდა.

ვმეგობრობდი ბატონ კოტე დაუშვილთანაც. უბრალო კაცი იყო ცხოვრებაში. ვინც უყვარდა, ყველას მამუკას ემახდა. სხვანაარი კაცი იყო, ტრადიციული ქართველი. გახსოვთ გამოსახოვარი ქეიფი? კიტრის ბოტკინი და არიადნა შენგელაია ეფერება. მე ტახტის ქვეშ დავწერები „შპარგალკი“, იქიდან კარნახობდი. ერთხელ ახალი ჩამოსული ვიყავი მოგზაურიბიდან, ხელზე „სეიკოს“ საათი მეკუთა. დოლომ დაინახა, მაჩვენეო, მითხრა - ზოგი ფულს აგროვებს, მე საათებს ვაგროვებო. შენი იყოს-ძეტქი, ვუთხარი, გული კი გამისკდა. აუტყდა სიცილი და დამიბრუნა. სხვანაარი კაცი იყო.

პირდაპირ მხარეს ტაქსი გაჩერდა, გადმოვიდა იპოლიტე, უნდა გზა გადმოჭრას, მაგრამ მანქანები ისე მოძრაობები, ვერ ახერხებს. გავვარდი შუა ტრასაზე და ხელების ქნევით გავაჩერე მოძრაობა. დაუკახე, მობრძანდი, ბატონი იპოლიტე-მეტქი... გაიცინა, ბუბა, შენ გარდა ვერავინ მცნობასო. როგორ ვერ ცნობდნენ, მანქანებიდან სულ მოღიმარი სახეები ჩანდა, ყველა მას უყურებდა.

ჩემი ახლო მეგობარი იყო აბე-სალომ ლორიაც... გახსოვთ მისი ცეკვა? აღარც აბესალომია ცოცხალი, აღარც ძია სერგო, არც ძია კოტე, არც უენია ლეონოვი, ბევრი აღარ არის... ქელების სცენას რომ ვიღებდით, სერგომ ისე კარგად ითამაშა, ავტირდი. კიდევ კარგი, კადრში არ ვიყავი.

გახსოვს, ავტოზე სასეირნოდ რომ ეპატიუება მერაბ კოკიჩაშვილი გოგონას და მერე დავლურით რომ გადის თოახიდან? მაგარია! ყველაფერი ზედმიწევნით კარგია.

სესილია თაყაიშვილი ჩემი კარგი მეგობარი იყო. ყოვლთვის, როცა რაღაცას მივიღებდი (ან ჯილდოს, ან პრემიას), პირველი დეპეშა მისგან მომდიოდა. ჩემი დოლო აბაშიძე... ასეთი ნიჭიერი კაცი იშვიათია. კინოგადაღების დროს ერთხელ ტექსტი არ იციდა. აი, იმ ეპიზოდში, ვითომ ყელში ძვალი რომ აქეს გაჩერილი და არიადნა შენგელაია ეფერება. მე ტახტის ქვეშ დავწერები „შპარგალკი“, იქიდან კარნახობდი. ერთხელ ახალი ჩამოსული ვიყავი მოგზაურიბიდან, ხელზე „სეიკოს“ საათი მეკუთა. დოლომ დაინახი, მოვის-ძეტქი, ვული კი გამისკდა. აუტყდა სიცილი და დამიბრუნა. სხვანაარი კაცი იყო.

- ვახნი ღვეონივი როგორ დაგამასოვრდათ?

- მაშინ ყველას ეგონა, რომ უენია ლეონოვი ლორი - ზოგი ფულს აგროვებს, მე საათებს ვაგროვებო. შენი იყოს-ძეტქი, ვული კი გამისკდა. აუტყდა სიცილი და დამიბრუნა. მოვისენი, მივეცი. დაზედა და მითხრა - ზოგი ფულს აგროვებს, მე საათებს ვაგროვებო. შენი იყოს-ძეტქი, ვული კი გამისკდა. აუტყდა სიცილი და დამიბრუნა. სხვანაარი კაცი იყო.

- ფურუზზიკ მკრტიჩიანის პატარა ეპიზოდი „არ იდარღოში“ ყველას ახსევს... თუ ცონდობით მას ამ ფილმის გადაღებამდე?

- არა, იმ პატარა ეპიზოდის გადასაღებად რომ ჩამოიყვანეს, მაშინ გავიცანი. დიდი მსახიობი იყო... ციხის ეპიზოდს მცხეთაში, სვეტიცხოველში ვიღებდით. გახსოვთ, რომ მეკითხება: ხოცეა კანქეთიკ მამ-ო... ვიდრე გადაღება დაიწყებით, ტაბარის ვათვალიერებინებდი... უცებ მეუბნება - ხედავ, ეს

ტაბარიც სომხებს აუშენებდათო! გაგვიყდი, რა ააშენეს სომხებმა-მეთქი?! შეხედე, დამწერლობაც სომხურია, აბა, რაო, - მიმითითა ასომთავრულზე და მხედრულზე. არა-მეთქი, - გავაპროტესტე. შევ- ხედე - იცინოდა. გულში ჩაძრჩა, რომ ამაგდო, და დავიმახსოვრე... „მიმინოს“ გადაღებდისას, სასტუმ- რო „როსიაში“ ჩემ ქვემოთ ცხოვ- რობდა მკრტიჩიანი. მაღვიძეარა დი- ლის 4 სათზე დავაყენე. გამაღ- ვიძა. ვეცი ტელეფონს, დავურეკე მკრტიჩიანს, შევმინდა, უფიქრია, შინ რაღაც ხომ არ მოხდა ცუდი და ხომ არ მაგბინებენო. მე კი ვე- უბნები, ბოლიში, გაწუხებ, მაგრამ ისეთი რამ მოვისმონე ამერიკის ხმაზე, რომ არ გაგახარო, არ შე-

როგო შენგელაიძ გამაფრთხილა, არ იბუუზღუნოო. არც ვაპირებდი.... „მიმინიში” ერთი კადრია - მე ყონულზე ვიქევე. ისე მონიტორებით დავვარდი, რომ ნამდვილს დამსგავსებოდა, თავი მაგრად დაეკრტყი. ვითამაშე ბოლომდე ეგ სცენა, მაგრამ... რამდენიმე წლის შემდეგ რომ ტკივილები დამტკიც დაბურდენის კლინიკაში მოვჰვდი, აკდემიკოსმა კონკვალიტება მითხრა, ეს ტრავმა იმ დარტყმის ბრალია. „არ იდარდოშიც” იყო სახიფათო სცენები. ერთი სცენა იყო (ფილმში არ შევიდა), მე და გოგი ქავთარაძე რომ დუელზე წასას-კლელად კმიტადებოდით: ზედა ოთახში ჩენენ ვლაპარაკობთ, ქვევით სოფიკოს და ბავშვებს სძი-

ასეთ. მე უნდა ფეხი დამტკრტყა, ასტუკი ჩანგრულიყო, ჩავვარდებოდი და თავზე დავეცემოდი მათ. ტრიუქების ოსტატის მოყვანა და-აპირეს. არა, მე უნდა გავაკეთო-მეთქი, დავისინე. ჩატეხილი ფი-ცარი ქვემოდან ეჭირათ, დავარ-ტყამდი ფეხს, გრწვენებ... სულ დაგლუჯილა მქონდა გვერდები.

- პრემიერის დღე გახსოვთ?

- პრემიერა მოსკოვში შედგა. დიდი ამბავი იყო. მერე კნოს სახ-ლში სუფრა გაიშალა. ერთი და-დი რეჟისორი, არ მინდა გვარი ვთქვა, მთელი ყოფილი საბჭოთა კაშშირი იცნობს, ჩემ გვერდით ჯ-და. უცნაური ხმა გავიგე. მოვი-სედე... ისე დამთვრალიყო, თავი საციფში ჩავარდნოდა და რომ არ

ამომეგლიჯა, დაიხრჩობოდა.

- სახსოვრად ხომ არ დაგ-
რჩათ რამე ფილმიდან, მაგალი-
თად, ბოთლის გასახსნელი?

- არა, ის გია დანელიასთანაა.
მაშინ ვერც გავგედავდი, მომეთ-
ხოვა სამახსოვროდ..

- ამ ფილმის გადაღებისას თქვენ თურმე სულ ანცოდდით...
- მიტომაც ცდილობდა გია,

უსაქმოდ არ დავეტოვებინე. ერთხელ დამტოვა და მაშინვე გაიშალა სუფრა. რომ ნახა ერთხელ დავოვერი, მეორედ, მიზღდა, არ შეიძლებოდა ჩემი უსაქმოდ ყოფნა და როცა გადაღება იყო, მეტყოდა, აი, ეს ფორმა ჩაიცვი, იქ გაიარგამოიარეო... მეგონა, მიღებდნენ, თურმე კადრში არც ვჩანდი.

ბარაქიანი შემოლეომა იდგა კა-
ხეთში. სოფელ ნანიანში გიორგი
ვაჩინაძისა და სოფით ანდრონიკაშ-
ვილის ოჯახს ფაეტონში მოად-
გნენ რთველში დაპატიჟებული
სტუმრები. თავბრუდამხვევ სურნელს
აფრენევდა ხარიხებზე ჩამწერივე-
ბული ახალამოვლებული ჩურჩხე-
ლები. თათარა თუხთუხებდა, ვენა-
ხიდან ყურძენს ეზიდებოდნენ, ვო-
გო-ბიჭებს აყიდოები გამოჰქონდათ
და ქართული ორნამენტით დაშვე-
ნებულ აივნის სკუტებზე კიდებდნენ.
ჭრიალებდა მარნის კარი... გაჩაღდა
ლხინი და პურობა. მოცეკავებმა
ახალგაზრდა დიასახლისი გაიპატი-
უს. სოფიომ რამდენიმე წრეს შე-
მოუარა და გასვლა დააპირა. წინ
არწივივით მხრებგამლილი ნათე-
სავი გადაედობა. ერთს მეორე ცვლი-
და, მეორეს - მესამე. სოფიო უცებ
დაუსახლტა მეწყვილეს, ბარბაცით მი-
აღწია ხალხით შეკრულ წრემდე
და ვიღაცის მქლავებში ჩასვენა...
ქალს ნაადრევი მშობიარობა დაეწ-
ყო. სამი კაცი აფრინეს ბებიაქლ-
თან. უბმაუროდ დაიბადა ფერმკრთა-
ლი, გალეული, არაქათგამოცლილი
უსიცოცხლო არსება. ატყდა წივილ-
კივილი - არიქა, მღვევლი, მოგნათ-
ლოთ მანცო. მოძღვარმა დახედა
უდღეურ ბავშვს, სიცოცხლის ნა-
ტამალი ვერ შეატყო და ხელი ჩა-
იქნა. მანც მოიკითხა ნათლია. მი-
იხედ-მოიხედს. ყველა შინაური იყო.
თავადიშვილი არავინ ერთა ისეთი,
ნათლიად მოკიდება რომ შეიძლე-
ბოდა. ცომიანი ზელებით მივარდა
გლეხის ქალი მართა - რა დროს
თავადიშვილის ძებნაა, ბავშვი სანამ
თბილია, მე მოვნათლავო. მღვევლი
მძიმედ შეუდგა ნათლობის საიდუმ-
ლოს აღსრულებას, მართა ჩილის
ცომიანი ხელი გადაუსვა შუბლზე,
ფურები მოუსრისა და... ამოიტირა
პატარამ, სიცოცხლე დაუბრუნდა, სა-
ამქეცენოდ მოიხედა და მოგარესა-
ვით გაიბადრა. იმ უსუსური სხეუ-
ლიდან თანდათან გამოიძერწა მზე-
თუნახავის ქანდაკა. 40 წელი ახა-
რებდა მაყრერბლის აულს...

კი ვასაძესა და აკაკი ხორავაზე უმ-
ცროსი იყო, მაგრამ, ხელოვნების ის-
ტორიის ფურცლებს შემორჩა, რო-
გორც მათ გვერდით მოკაფე. ტო-
ლადსადები პარტიონორები იყვნენ გა-
ორგი და მსახიობი თამარ თარ-
ხნიშვილი, მე არც ერთი სპექტაკ-
ლი არ გამოიტოვდია, სადაც ეს
ბუბერაზი ადამიანები დაუკარგარ
სახეებს ქმნიდნენ. მახსოვს, ერთ-
ერთ კონცერტზე გიორგი საღარა-
ძე სტეფანე ჯაფარიძესთან ერთად
გამოდიოდა. ახლაც უკრძალი მიღებას
იმჟამნდელი მაფურებლის ტაშის
გრალი. ახლანდელი ახლგაზრდები
მის ცხოვრებას კარგად რომ იც-

MUS

ზა ბებო. დღიდო ალექსიძეს უთ-
ქვემს: - დღეს როგორც ითამაშებ,
საბოლოოდ ისეთი შსახიობი იქნე-
ბით. აფორისტულმა დარჩიდი გულ-
ში ჩაიკლა. ისე ბრწყინვალედ უთა-
მაშია, რომ კანდიდ ჩარკვიანს თა-
ვის ღოუქაში მოუწვევია. გადაუკოც-
ნია და უთქამს: - ახლა მჯერა, რომ
ელისაბედ ჩერჭეზიშვილის ლეჩაქი
არ გახუნდება. მხცოვანი მსახიო-
ბი სცენის მიღმა ცხოვრების ამ-
ბებს უფრო ინტერესით ისხენებს.
იმას, რასაც არ თამაშიბდა, რაც მის-
თვის რეალური ცხოვრება იყო...

1942-ში მესამე კურსზე სწავ-

ლობდა. ახალშექმნილ ოჯახში სასოფთი შეცყურებდნენ რძლის ფეხმმიმობას. ომს ნებივრობა არ უყვარს, ძალაუნდურად ჩდები მისი მონაწილე. ინსტრიტუტის დირექტორმა აკაკი ხორავამ ასალგაზრდები შეერიბა და დაჭრილებისთვის კონცერტის ჩატარება დაავალა. პოსპიტალში მუდამ სხვაზე აღრე “გამოცხადდებოდა” ხოლმე, ელიოსაბედ ჩერქეზიშვილმა დაჭრილებთან წინდები და ჩირი გაატანა. ზაფხულის პაპანაქება იყო და გაუკვირდა ეკატერინეს, ახლა წინდები ვის რაში სჭირდებათ. - არა უშავს, ზამთარიც მოვა, გამოადგებათ, - და-ადევნა ბებომ. ჯერ იმ ჩირმა გამოიიწვა თურმე დიდი სისარული, დაჭრილები საწოლიადნ საწილზე აწვდიდნენ ერთმანეთს, მერე - წინდებმა. კონცერტის შემდეგ სტუდენტებს მომვლელებად ტყვებდნენ. კატერინე ერთ ახალგაზრდას მიუჩინეს. რომ მივუახლოვდი, დავინახე, თმა შუბლზე უფინგბოლა და ოჯვლს ზეწრით იქმნდდაო. შეეცოლა, ამოილო თავისი მოქარეული ცხვირსახოცი და დაჭრილს გაუწიოდა. დაჭრილმა გვარი და სადაურობა ჰყოთხა, რომ ტყვია-ოთხ კა.

მალე ოჯახში ახალი სიხარუ-
ლი შემოკიდა. დაბადა სიყრძის შვი-
ლი - გურამ გმიგმებორი. ეკატერი-
ნე ვაჩინაძემ აჭარაშიც იღვაწა დად-
ხანს, მერე ისევ რუსთაველის თე-
ოდერი

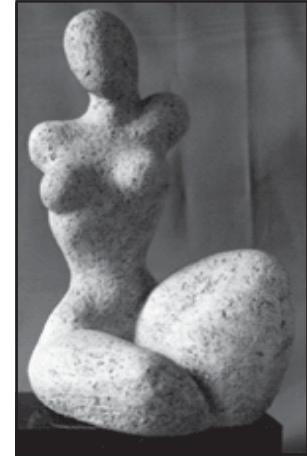
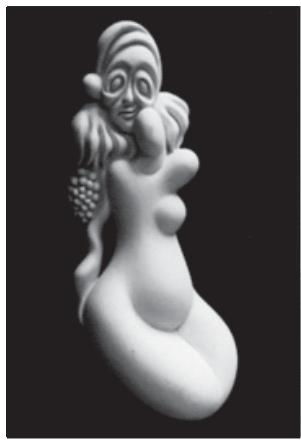
ერთხელ გასვლითი კონცერტების ჩასატარებლად ქართლსა და სამახაბლოში გაემგზავრნენ. ტეგია-ავშიც მოხვდნენ. სცენაზე ორი ბავშვი აძმოვდა, ყვავილები მიართვეს ეკატერინებს და უთხრეს: გასასვლელში ჩევნი დღდ-მძას გდლოდებათი. გავიდნენ ცოლ-ქმარი მერაპ გევგჟ-კორი და ეკატერინე. ლიმილით შემოეგება ფავარჯინიძი კაცი მუზლ-ლესთან ერთად. ეკატერინეს ის ცხვირსახოცი გაუწოდა, ათეული წლის წინ ლაზარეუთში რომ დაუტოვა დაჭრილ ჯარისკაცს...

ՀԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

301-3 23 30 ქართული ლოგოს არავალი

ՀՀ Առաջարկություն - ՀՊՀ Տեսական մեջքաբանություն...

ძალიან გვენატრება, რაც ასე
ჩვენეულია. უმეტესად კი
უკმარისობის, დაუკმაყოფი-
ლებლობის, წყენს, გულის-
ტკივილის გრძნობა გვრჩე-
ბა ახალი ადამიანების გაკ-

ზე ვთქვათ, რაც აქაა, რისი
თვითმხილველნიც ვართ.

წელან ვთქვი, საოცარი
სითბო მოდის-მეთქ ამ ნა-
მუშევრებიდან, ამასაც რომ
თავი დავთანხმოთ, თითოეუ-
ლი მათგანი იძღანად მშევ-
ნიერია, იძღინა ამალლებუ-
* * *
ელისო ამერი-
კაში ჩამოსვლის
მიზანიც სხვა იყო,
ბევრი ჩვენგანის-
გან განსხვავდებუ-

*

ლისის ა მერი-
ა ჩაძოსვლის
ნიც სხვა ფო,
რი ჩვენგანის-
განსხვავებუ-
ძმედოვნებდა,
მის ქრო-ქრო,
ლაზე უფრო
ერებ, წლების
სილზე გულში
არებ და ამცე-
რებ უკვე კონკრე-
ტულსახმილებუ-
პროცეტის ხო-
მესხმას შეძ-
იდა აქაური მე-
მარებთ, რადგ
იდა, რომ ნგრევ
ბითა თუ ეკო-
უსჭირით წერ-
ებ მის ქვეყნა-
ექტებისათვის
თუმცა ეს არ

წვეთი სისხლისა ჩემში
არ არის არაქაროული!

არა თუ წვეთი
სისხლის,
ყოველი უკრედი
ჩემი სხეულის
და ჩემი სულის
არის ქართული.
ვარ მისი შვილი,
მისი მშობელი
და
თავად ვარ მამული

დუღი ერქვა... რადგან ელი-
სოს დახმარება სჭირდებო-
და, გვერდში დგომა სჭირ-
დებოდა.

* * *

მოგეხსენებათ, ჩვენთან
როგორ კარგად ვიციოთ ნი-
ჭიერი კაცის დაფასება, ხე-
ლის შეწყობა. მაგალითი-
სათვის შორს წასვლა არ
გვინდა. ვინ აღარ მიიღო შე-
მოქმედებითი სახელოსნო
თბილისში - მხატვარმა თუ
არამხატვარმა, შემოქმედე-
ბითმა მუშავმა თუ საერთოდ
ამ საქმისგან შორს მდგარ-

* * *

სახელმწიფო დაწესებულებებში არასოდეს უმუშავია. თავისუფალი შემოქმედი იყო. შესაბამისად - უფულო. ამიზომ აქაც თინას უნდა ემარჯვება, სულიერის გარდა მატერიალურიც საჭირო იყო. ისე, კერამიკული ნამუშევრები თინას ნახელავია, მათში უთუოდ იგრძნობა შემოქმედის ხელი. ვინ იცის, ამ გზით რომ წასულიყო მისი ცხოვრება, როგორ სიმაღლებამდე მივი-

ამერიკაში ცხოვრების ცოტა მნელ პერიოდში. მეგონა სხვა სამყაროში აღმოვჩნდით. მასალები ითახი პატარა საგამოცენო დარბაზს წააგავდა - მხატვრობა, მცირე ზომის უშესვენიერესი ქნდა კედები, კერამიკა და ფერლა ნაშუშვრები იყო რაღაც ისეთი, რომელიც სიმშვიდეს, რწმენას, სიმყარეს განერგავდა, სითბოს გაძლევდა (არ ვიცი, შეიძლება ძალიან ძვე-

ნობისას (რატომ? განა იმი-
ტომ, რომ ისინი ცუდები
არიან ჩვენგან განსხვავდით?
არა, ნამდვილდ არა, მაგრამ
ეს აღმატ სხვა საუბრის თე-
მაა.)

* * *

ლომლური ვარ, მაგრამ ზე-
ლოვნებასაგან მე სწორედ
ამგვარ შეგრძნებებს ველო-
დები). გაფთბი, მოვისიძლე
და დავრჩი ასე მოხიძლუ-
ლი დღემდე.

զամացած եռու առ մեջըմանլուր,
մուսաշպարժ զայլա լուշրու դա-
շուշոնցրնիտա, տվյալն նամշայ-
զարու հիմու ազածմպոյզու դյ-
ուս և սաբուլ ռոտակն գաճա-
զութիւն, բազագն մյ տայտոռն
ցանցուցուցու և սառցար Ֆեմոյ-
թեզօքան մուցանո. ցյաման առ
շմթպոյնա. դյամանու մար-
տուլպ ցամոցանմբուցըլու.

ელისოს ელიმება, ალბათ
კარგად უმჯურნალეს და
არც ბედისაგან იყო განწი-
რულით. იმ ქალს კი ასე
სკერა. მოდი და გადაჯე-
რე. ანდა რატომ უნდა გა-
დაჯერო, როცა... მეც მჯე-
რა. შეძლება სხვასაც (რო-
მელსაც ჯერ არ უთქვამს,
ან ჯერ უერ მიმზედარა).

რომ ვთქვა, საქართველოს
მის ცხოვრებაში განსაკუთ-
რებული აღილი უკავია-შე-
თქი, ეს იგივეა აღნათ, თით-
ქოს არაფერი მეტქვას. მთე-
ლი მისი ცხოვრება საქარ-

„თუ ეცავად მუდიდ მიყვარ-
დი, სამშობლოს როგორდაც
ზოგადად აღვიტვამდი, კრე-
ბითად, შენ კი პიროვნება ყო-
ფილხარ, კინ კრეტული, კვე-
ლაზე ძვირფასი და კველა-
ზე საყვარელი. ნუ დამჩრა-
სავ ჩემო, აკი მშობლები და
შეკილები კველას გვიყვარს,
მაგრამ ჩენი სიყვარულის
სიმსაფრე მაშინდა გამოჩნდე-
ბა ხოლმე, როცა რაიმე უჭი-
რო და თავადაც მაშინ ვაც-
ნობიერებთ, თუ რაოდენ გვიყ-
ვარს. ჰოდა, ნუ მიწყენ სიყ-
ვარულო ჩემო, ჩემი წარ-
სულო, აწმყოვ ჩემო და მო-
მავალო, დედვ და შვილო
ჩემო და ჩემოვე თავო. რა-
და დაგიმალო, მეგონა მთე-
ლი ჩემი სიყვარული ჩემს
საქმეს ეკუთვნოდა. თურმე
მთელი ჩემი სიყვარული, ჩემი
საქმეც და ჩემი ცხოვრებაც
მხოლოდ შენი ყოფილა, რად-
გან მხოლოდ შენით და შენ-
თვის მინდა ყოველი” (ელი-
სო წიგლოური).

დღოდა თინაც, მაგრამ მას ამი-
სათვის არასოდეს ეცალა.
მტერ-ძოყუკარეს პასუხის გა-
ცემა უნდოდა. ყველაფერიმა
ამან, ეტყობა გაამჭაცრა ცო-
ტათი თინა, პირში მთქმე-
ლის სახელი დაუგდო, ეკო-
ნომიტური ცხოვრება ასწავ-
ლა, ყველაფერის გათვლა, ყვე-
ლაფრის გათვალისწინება.
თუმცა დაკარიგებული თვა-
ლი ადვილად შეამჩნევს, რა
ხალას გული იძალება მკა-
ცრი ტონის მიღმა.

როცა მომავლის გეგმებზე, თავის კერჯერობით განუხორციელდებულ საინტერესო პროექტებზე საუკირისს ელისონ და ერთი შეხედვით ირეალურში დააბივებს, თინა უცებ დააბრუნებს ხოლმე მიწაზე და აქაც გაჯავრუბულ ტონში თუ ლაპარაკის კილოში მაინც თანამზრა ჩველის კვალს აღმოაჩნინ, რასაც არც თავმოწონება აკლია, არც იმ ირეალურის რწმენა.

* * *

და შემ უცხო ადამიანი
ადვილად ხვდები, რომ ამ
ოჯახის ტრადიციაა - სიახ-
ლისკენ სწრაფვა, ძირეული

ფასეულობების შემონახვა, გაჭირვებულისთვის ხელის გამართვა. თუნდაც სულ ახლანაა როი უძრეო ბარტყი რომ იპოვა ელისომ ქუჩაში (არც ჰამა და მით უფრო, არც ფრენა რომ იცოდნენ), აშკარა სიკედილს რომ გადაარჩინა და სახლში მოიყვანა, ერთი-ორი თვით შევფრთო როგორმეო. ოპ, პრობლემები გვაკლიათ, თქვა თინამ პირველად, მაგრამ შეძლებ ერთად იზრუებს სპეციალურ საკებბზე, საწოვარაზე, რითიც აშემევნ ხოლმე ყოველ სამ საათში ერთხელ, გაღიაზე, სადაც აძინებნ და ა.შ. დღეს უკვე მოზრდილები არიან ჩიტები, ცოტაც და გამოითხოვებიან ალბათ, გაუშვებენ, თავისუფლებას მისცემენ. თუმცა დანამდვილებით ვიცი, პრობლემების მიუხედავად ძალიან დაკლდებიან ისინი.

* * *

რაც ამერიკაშია, შემოქმედებითად ისეთი დატვირთვით ვერ მუშაობს ელისო, ისე თავისუფალი არცა, რა-
— 1 —

ბედნიერად ჩავთვლით თავს,
თუ ჩემი მონათხრობით ერ-
თი ადამიანი კიდევ შეემა-
ტება თქვენი ნაციონალის
წრეს. მერე როგორი ადა-
მიანი?! ბედნიერი ვიქენები
იმითაც, ჩვენი ყოველდღიუ-
რობის სირთულეებში ცო-
ტა ხნით მაინც უიმედობი-
სა და უილავჯობის განცდა
თუ მოგეხსნებათ, ცას თუ
შეხედავთ და სვალისას და-
იჯერებთ. მე დღეს თქვენ
მსატერი, მოქანდაკე ან პო-
ეტი კი არა, პიროვნება გა-
გაცნით, რომელიც აქ, ჩვენს
გვერდით ცხოვრობს. პიროვ-
ნება, რომელიც ყელას არ
ჰგავს, პიროვნება, რომლის
ცხოვრების წესიც განსხვა-
ვბეჭლია, სხვებისაგან გამორ-
ჩეული. ამ გამორჩეულობის
გამოა ალბათ, რომ ხშირად
შეახსენებენ - აქ, ჩემი ბა-
ტონი ამერიკა, უნდა იმუ-
შაო, თუ გინდა რომ თავი
გაიტანო. ვისაც როგორ
შეუძლია ისე გააქვს აქ თავი
(აქაც და სხვაგანაც). ზოგი
დღე და ღამე შრომის, რა-
ღაცას აგროვებს, რომ მალე
წავიდეს თავის ქვეყნაში,

ზაღებს ნიადაგს, ზოგი სისტემატურად აგზავნის ფულს სახლში, თავისიანებს ეხმარება, მათ უოლებს ყოველდღიურობას, თვითონ კი არის აქ გაურკვევლად და როდემდე იქნება, ისიც არ იცის. ყველას ღმერთმა ხელი მოუმართოს.

* * *

ელისო თავისებურად ცხოვრობს. მუშაობს კიდეც, ბევრი არ სჭირდება, მცირედითაც კამაფოგილია. სამაგიეროდ ფიქრის დრო აქვს, წერის დრო აქვს, მოკლედ, თავის თავს ეკუთვნის. ისე, წესითა და რიგით, ასეთ დიდ ხელოვანს ფულიც ბევრი უნდა ჰქონდეს, სახლიც დიდი, შემოქმედებითი სახლო-სნოც მოწყობილი, ყოფით საკითხებზე კი სხვა უნდა ზრუნავდეს, სპეციალურად ამ საქმისათვის მომზადებული, გინდა მენეჯერი დაარქვით, გინდა პროდიუსერი, ის უნდა აგვარებდეს გამოფენების მოწყობას, ნამუშევრების გაყიდვას. ასე აქვს აღბათ საქმე აწყობილი ყველა ნორმალური ქვეყნის

ოდესაშე ჩვენთვისაც, ჩვენი
მშვენიერი ქვეყნის ნიჭიერი
შეკილებისთვისაც. დღეს კი
შეუძლებელია ერთმა კაცმა
შედევრები შექმნა და მის
რეკლამაზეც, გავრცელება-
ზეც თვითონ იზრუნო. ამ-
გვარი შეთავსება ხომ უპირ-
ველესად ჩვენ გაჰლებს რა-
ღაცას, ჩვენ სულიერებას აპ-
ლებს.

„301-ე მე ვიქენგი დღეს
არაგველი...” - ამბობს პოეტი,
მოქანდაკე და მხატვა-
რი ელისონ წიგლაური და
მე მჯერა, რომ ეს მარტო
სიტყვები არაა.

გაზეთ „მამულის“ რე-
დაქტორმა დამირეკა და
მითხვა - ხვალ, ფილადე-
ლიუსაში ქართველი მსატ-
ვრების გამოყენა იხსნება,
თქვენც დაპატიჟებული
ხართ და უნდა წამობრ-
ძანდეთო.

წავედით. თან გერმანიდან ჩამოსული ქართველი უერთალისტი, ნინო ხაბულაშვილი გვახორა.

გზაზე დიდი საცობები
იყო და სამწუხაროდ გახ-
სნაზე დაგვაგვიანდა. იმე-
რული სტუმარ-მასპინძ-
ლობა გზიდანვე ვიგრძე-
ნით. სულ გვირეავდნენ,
გზას გეხსწავლიდნენ. ფი-
ლადელფიას რომ მივუ-
ახლოვდთ, გზაზე დაგეხვ-
დნენ და პირდაპირ გამო-
ფენაზე მიგვიყვანეს. საკ-
მაოდ გვიან იყო, მაგრამ
მასპინძლები მოთმინებით
გველოდნენ.

გზითა და საცობებით
გადაღლილები საგამოფე-
ნო დარბაზში რომ შევე-
დით, ისეთი გრძნობა დაგ-
ვეუფლა, თითქოს ფილა-
დელფის ნაცვლად საქარ-
თველოში ამოვყავით თა-
ვი. დარბაზში იმერული
პეტაჟები, ნაცნობი ფერე-
ბი, სითბოთი და სიყვარუ-
ლით გამობარი ქართული
სული დაგვჭვდა. გამოუწენა
პატარა, მშვენიერ დარბაზ-
ში იყო გამართული, რო-
მელიც უსახყიდლოდ და-
უძინეს მისა, მისაჭრინი-

ქართველი მუსიკის შემთხვევაში ებბა - ტატიანა და ალექს- სანდორ ბალახოვებბა. მათი მხრიდან ამ ნაბიჯის გა- დადგმა განსაკუთრებულად დასაგასტებელია, რად- გან ეს ჩვეულებრივი სა-

ამ განსხვავებული ხედვისა
და სტილის მხატვრებს, გა-
რდა საკუთარი პროფესიის
სიყვარულისა, საქართველოს
და კერძოდ, იმერეთის სიყ-
ვარული აერთიანებთ. და კი-
დევ, ჭოველ ნამუშევარში იგ-
რმნობოდა იმერელთავის
დამახასიათებელი დახვეწი-
ლობა და სიმსუქეები, რაც
განსაკუთრებულ ხიბლს სძე-
ნდა გამოიფენას. მოკლედ
რომ გითხრათ - ეს იყო
მშევნეობი იმერეთი.

კუნტალები არის ისიც ყველა
ძა და სულისხამდგმელი ვა-
სო იმერელი აღმოჩნდა, რომ-
ლის ნამდვილი გაკრი ვე-
როვს კა. მოგეხსენებათ, გა-
მოფენის მოწყობა ადვილი
საქმე როდა. მითუმეტეს, სა-

ქართველოდან ნამუშევრების ჩამოტანა, ჩარჩოებში ჩასმა, დარბაზის მოძებნა დიდ ღროსა და ხარჯებს მოთხოვს. მილიონერს ნამდვილად არა ჰგავდა და გაოცებულმა კითხები, ამდენი რამდენორ შესძლო? მთავარი მონძომებაა, კეთილ ხალხს ქვეწად რა დალევსო - მიპასუხა. ახლა ჩვენთან წავიდეთ, ყველაფერს იქ მოგიყენეთ და ზოგ მათგან-საც გაგაცნობთო. მადლობა გადავუხადეთ და წამოსვლა დავაპიროვ, ბალიან გვიან იყოდა უკან დიდი გზა გვერდა და გამოსავლელი, მაგრამ სწორედ მაშინ ვიგრძენით, რომ ნამდვილად იძერეთში ვიყენით, სადაც მისკლა შენინება... დიასახლისს სუფრა ჰქონდა გამლილი, სხვა სტუმრებიც მისულიყვნენ და ყველა ჩვენ გველოდა. მიუსვლელობა არ იქნებოდა და წავედით.

ვასოს პატარა, მყუდრო
ოვახში, რომელიც სახე
ლოსნოს უფრო ჰგვდა, ქარ-
თული სუფრა იყო გაშლი-
ლი. ვასომ სტუმრები გაგ-
ვაცნო: მისი მშვენიერი მე-
უღლე მაია, დარბაზის მე-
პატრონე წყვილი - ტატია-
ნა და ალექს ბალახოვები,
გაზეთის „ნავიგატორი“ რე-
დაქტორი - ოური ნაუმეკი,
საქართველოსადმი სითბო-
თი და სიყვარულით აღსავ-
სე უკრაინელი ქალბატონი
- ლორა მამოტი, აქვე იყო
ოური ლაგვილავა, პოეტი, ქუ-
თაისის პოლიტექნიკური
უნივერსიტეტის ლექტორი,
მშვიდი და თაგმადაბლი ქა-
ცი. ეს ის ხალხია, ვინც ყო-
ველმხრივ მხარში უდგას ვა-

სოს და ვისი თანადგომითაც
შესაძლებელი გახდა ამ გა-
მოფენის მოწყობა.

ვასო გარდა მხატვრობისა,
პოეტიც არის და როგორც
თავად ამბობს, თავის მხატ-
ვრობის პოეზიით აკებს. ღა-
მით მუშაობს, რომ დღე თა-
ვის საყვარელ საქმეს და-
უთმოს და ხატვის საშუა-
ლება ჰქონდეს. ვასოს კვე-
ლაზე დიდი დამხმარე და
მეგობარი მისი მეუღლე მა-
ია. მასის სანამ პირადად
გავიცნობდით, მისი პორტრე-
ტი მანქანის ნახატი არ არის

ტი გამოვეხნაჲ ვნახეთ, ინ-
დიელთა დედოფალივით მო-
რთული. ვასომ გვითხრა ჩე-
მი მუღლე მაის ტომიდან
არისო. თურმე, ეს იუმორი
მისი სახელიდან მომდინა-
რეობდა. ვასომ ამაყად გვი-
თხრა - მაი ჩემი მუშაა და
მხოლოდ შეთავსებით არი-
სო მეუღლე. იშვიათად მი-
ნახავს ასეთი მოყვარული
ცოლქმარი, ასე რომ ესმო-

A black and white photograph of a man with short hair and sunglasses, wearing a dark jacket, standing in front of a wall mural. The mural depicts a landscape with buildings and two large, stylized, handwritten-style text elements: 'იმპერიუმი' (Imperium) and 'ფილოსოფოსი' (Philosophus).

ლი რახმანს. მხოლოდ ერთზე სწყდება გული, ქართველები ნაკლებად აქტიურობენ, სხვები უფრო მეტ ყურადღებასა და ინტერესს იჩენნო. ღმერთი უშველის ამ ხალხს, ცოდნები არაანბიჭები, თბილისში კიდევ რა უჭირთ მხატვრებს, ქუჩაში მაინც გაიტანენ და რაღაცას გაყიდიან, ქუთასში რა უნდა ქნაონ? იმასაც ცდილობს, როგორმე ქარგ ფა-

იშვიათად თბილი და
უშეალო საღამო გამო-
ვიდა. სტუმრებიც და მას-
პინძლებიც ისეთი ნასია-
მოვნები ვიყავით, ნამდვი-
ლად ღირდა ამხელა გზის
გავლად. უაღრესად მად-
ლობელნი ვიყავით მათი
იმ თავდადების, სითბოსა
და სიკეთისუფის ასე უშე-
რველად რომ გასცემჩ. ისინი კი ჩვენი მადლი-
ერნი იყვნენ, რომ ჩავე-

შუაღამე კარგა ზნის
გადასული იყო მასპინ-
ძლებს რომ დავიშვიდო-
ბეთ. 2 ანგარი იდგა, ბე-
დობა დღე. გავიფიქრო -
ღმერთმა სულ ასეთი კე-
თოლშიბილი, უანგარო სა-
ქმების კეთება და ასეთი
სასიამოვნო ურთიერთო-
ბები დავგაბედოს ჩვენც,
ჩვენს მასპინძლებსაც და
ყველას უკლებლივ.

იშვიათად რეგბია ისეთი დიდი სიყვარული და აღიარება ქართული კინოს ისტორიაში ფილმს, როგორიც „ფესვებს“ ერგო. მაშინ, დაახლოებით 15-17 წლის წინ, თთოეული ჩვენგანი თვალცრუმლიანი ვტოვებდით კინო-დარბაზებს და საუკუნის დასაწყისში ქართულ ფესვებს მოწყვეტილი ქართველების ბედს მივსტიროდით და ვერავის წარმოგვედგინა წლების შემდეგ საკუთარი თავი იგივე ყოფაში, როგორშიც ფილმის მთავარ გმირს დოლო აბაძიძეს კუჭურებდით. დღეს კი, საქართველოში შექმნილი მძიმე სოციალური და ეკონომიკური ფონის გამო ჩვენი თანამემამულების დიდ ნაწილს სწორედ ისევე ენატრებათ, როგორც ენატრებოდათ გასული საუკუნის დასაწყისში გადახვეწილ ქართველებს, რომელთაც ერთადერთი იმედი, ფესვებთან დაბრუნება ასულდებულებდათ.

კომუნისტური რეჟიმის დროს კი ამ თემაზე საუბარიც საშიში იყო. მიუხედავად ამისა, შესანიშნავმა ქართველმა რეჟისორმა გუგული მგელაძემ, რომელსაც მანამდე გადაღებული პქონ-და ისეთი ცნობილი ფილმები, როგორებიცაა „ბურთი და მოედანი“, „ბოლიში თქვენ გელით სიკვდილი“ და სხვა, გადაიღო ფილმი, რომლის თემაზიკაც საოცრად აქტუალურია დღესაც, ახალი საუკუნის დასაწყისში, თუ როგორ მოახერხა ფილმის რეჟისორმა გუგული მგელაძემ მისი გადაღება, როგორი იყო მასზე მუშაობის პროცესი და რა გეგმები აქვს მომავალში, მან სპეციალურად „მამულისთვის“ კორესპონდენტი ინგა ვაშაყმაძესთან სიამოვნებით ისაუბრა.

- ბატონი გუგული, რა ედო საფუძლად „ფესვების“ გამოსვლას?

- მე დაინტერესებული ვიყვავი ფილმი გადამეღო ექვთიმე თაყაიშვილზე, მაგრამ კომუნისტების დროს ექვთიმე მიღებული თემა არ იყო, ამიტომაც ცოტა მოგვიანებით, როცა სცენარისტმა სულიკო ქლებრთმა „ფესვების“ სცენარი წამაკითხა, კბილებით ჩავეჭიდე და მიუხედავად მოსკოვდან და დიდი წინააღმდეგობისა, მაიც გადავიდე.

- ამ ფილმის წარმატება დოდო აბაშიძის ფიგურამაც მნიშვნელოვნად გაზარდა, როგორი იყო გადასაღებ მოედანზე და რა კურიოზები ახლდა „ფესვების“ გადაღებას?

- დოდო აბაშიძე ჩემი საყვარელი მსახოობი იყო, ამიტომაც როცა ფილმის გადაღება გადავწყვიტე, სხვისი ძებნა არც დამიწყია, მიუხედავად იმისა, რომ იმ პერიოდში უკვე ავადმყოფობდა და თავს ხშირად გრძნობდა შეუძლოდ. მასივს, პარიზში ვიღებდით სცენას, როცა შვილიშვილთან ერთად მანქანით მოდის და ქართულად მღერიან, დოდო იძენად ცუდად იყო, განაცხადა, მანქანით პარიზის ქუჩაში გასვლას და სიმღერას ვერ შეძლებო, მაშინ ჩვენი გამნათებული მივიდა მასთან და უთხარა, „დოდოჯან, არა გრცხვენა? ჩვენ სამშობლოზე ფილმს ვიღებთ და შენ ქუჩაში გასვლის გეშინაორ?“ მაშინ იგი ჩქარა ჩაჯდა მანქანში და ეს კადრი ყველაზე შთაბეჭდავ სცენად დარჩა ამ ფილმში.

სამწუხაროდ ბატონი დოდო ამ ფილმის ეკრანზე გასვლას ვერ მოესწრო და სწორედ იმ დროს გარდაიცვალა საავადყოფში, როცა ამ ფილმის პრემიერა გადიოდა კინოს სახლში.

- ბატონი გუგული, სადაა თავად თქვენი ფესვები და კინოს სამყაროსთან თქვენი ზარება როგორ მოხდა?

- ჩემი ფესვებიც გურიაშია, სწორედ იქ, სადაც ჩემი გმირის ფისვები იყო. რაც შექება კინოში მოსვლას, ამისოვის ყველა საჭირო ეტაპი გავიარე. თუმცა ბავშვობაშიც რამდენიმე ფილმში მომიწია გადაღება: „ქავენა“, „გორგი სააკაბე“, „ჭრილინა“, სკოლის დამთავრების შემდეგ კი ჩავაბარე მოსკოვის კინოს ინსტი-

ტუტში, სადაც სადიპლომო ფილმმანი შევისავად „ფესვების“ გადაღებული პქონ-და ისეთი ცნობილი ფილმები, როგორებიცაა „ბურთი და მოედანი“, „ბოლიში თქვენ გელით სიკვდილი“ და სხვა, გადაიღო ფილმი, რომლის თემაზიკაც საოცრად აქტუალურია დღესაც, ახალი საუკუნის დასაწყისში, თუ როგორ მოახერხა ფილმის რეჟისორმა გუგული მგელაძემ მისი გადაღება, როგორი იყო მასზე მუშაობის პროცესი და რა გეგმები აქვს მომავალში, მან სპეციალურად „მამულისთვის“ კორესპონდენტი ინგა ვაშაყმაძესთან სიამოვნებით ისაუბრა.

- როგორი იყო თქვენი პროფესიისადმი თქვენი ოჯახის წევრების დამოკიდებულება და როგორ აღიქვამდინ წარმატებებს?

- რა თქმა უნდა ძალიან ახარებდათ წარმატებები და ხელს მიწყობდნენ როგორც შეეძლოთ, მაგრამ არ შემიძლია არ გავიხსნო ერთი ფაქტი, რომელიც გულში ჩამრჩა მწარედ.

ჩემი სიმამრი გახლდათ დიდი მეცნიერი და საზოგადო მოღვაწე პავლე ინგოროვა, რომელიც ერთ დღეს სახლში გახარებული დაბრუნდა და მოაწვევი მაჩვენა, რომელშიც ეწერა, რომ იგი მიწყეული იყო გურიაში ღონისძიებზე, რომელიც სახელოვანი გურულების შეკრებას ისახავდა მიზნად. მასივს მთელი დღე გახარებული და აღვიროთვანებული დადიოდა, რომ შმობლიურმა კუთხებ სახელოვან ადამიანად მიიჩნია და მიიწვია.

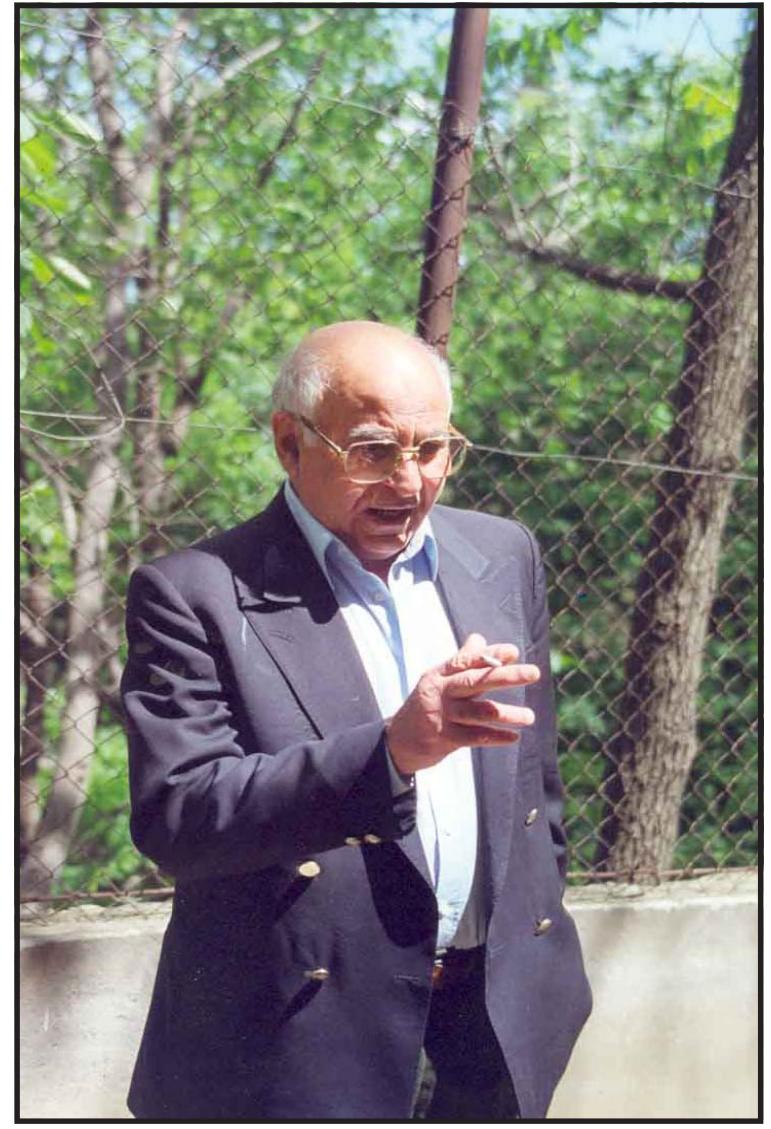
მეორე დღეს იგივე შინაარსის მოსაწვევი მეც მომართვეს. მივედი სახლში გახარებული და ვაჩვენე ჩემს სიმამრს, - პავლე ინგოროვას, დახედა მან და ჩემი სახელი და გვარიც რომ სახელოვანი გურულების რიცხვში წაიკითხა, ჩადო უჯრაში თავისი მოსაწვევი შემდეგი სიტყვებით - „მე თუ შენზე სახელოვანი არ ვარ, მაშინ მე არ მოვდივარო.“ მაშინ „ფესვები“ არ მქონდა გადაღებული, თორემ ამას, დარწმუნებული ვარ, ნამდვილად ვერ გამიღებავდა.

- „ფესვების“ შემდეგ როგორი იყო საზოგადოების რეაქცია თქვენს მიმართ?

- ინსპექტორები ძალიან მწყლობდნენ, თანაც უკვე სერიოზულ რეჟისორად აღმიქვეს, მაგრამ მერე მალე დაინგრა ეს ქვეყანა და სწორედ მაშინ, როცა კინოს გადაღება ვისწავლე და დიდი გამოცდილება შევიძინე, გახერდა სამწუხაროდ ჩვენი კინო. სხვათა შორის, მე მინახავს რომ კინოდარბაზებში ფილმის ფილმებიდან გარეთ გამოდიოდა მაყურებელი, „ფესვებიდან“ კი, დაბეჯითებით შემიძლია ვთქვა, მა-

ურებელი არ გამოსულა. ამჟამად კი იმის გამო, რომ ფილმებს ვეღარ ვიღებ, ლექსების წერა და ვიწყე, გამოვუშვი 4 წიგნი და კამყოფილი ვარ იმით, რომ მაინც მუზას ვემსახურები. პრობლემებით სავსე ცხოვრებისათვის შემოქმედებითი წვა მაღლებინებს.

უსურვებ ქართულ ფესვებს მოწყვეტილ ქართველებს ვაჟა-ცურად ვაუდლონ ცხოვრების ამ მიმებ პერიოდს და საბოლოოდ საკუთარ ფესვებს დაუბრუნდნენ, რათა მათმა შთამომავლებმა საქართველოს ისტორია ზღაპრად არ მოისმინონ.

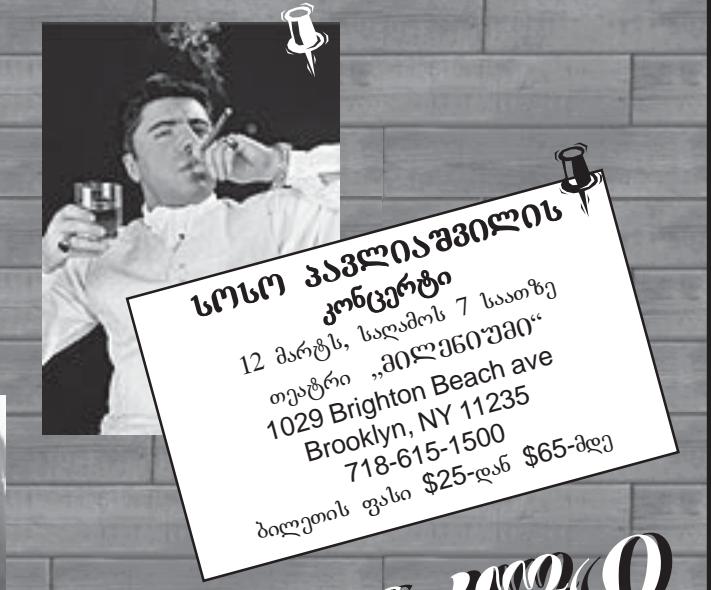

დოდო „ფესვების“ ქართველი გასვლას კუთხის მოქსწოთ

მამული კულტურული

საღამო
თამარ გვერდითელთან
ერთად
27 თებერვალს, საღამოს 7 საათზე
თეატრი „მილენიუმი“
1029 Brighton Beach ave
Brooklyn, NY 11235
718-615-1500
ბილეთის ფასი \$25-დან \$65-მდე

საკეთებელი

ევო უშენებელი - ეს ეპოქა
შეხვედრა ეგვენი ეპტუშენკოსთან
16 აპრილს, დღის 2 საათზე
თეატრი „მილენიუმი“
1029 Brighton Beach ave
Brooklyn, NY 11235
718-615-1500

კულტურა

მლერის
ირინა პლეგროვა
3-4 ივნისს, საღამოს 8 საათზე
თეატრი „მილენიუმი“
1029 Brighton Beach ave
Brooklyn, NY 11235
718-615-1500

რომანტიული გასეირნება
საკამიონ ბუშტით
სანგრძლივობა 1 საათი.
შეის ამოსვლამდე ან ჩასვლამდე
1 საათით ადრე, ვიღეოსრულისით
1-800-462-3201
ბილ.ფასი: \$165, \$195

იურმალა
ამერიკაში
7 მაისს, საღამოს 7 საათზე
Casino TAJ MAHAL
Atlantic City, NJ
718- 615- 1515

ცენტრალი

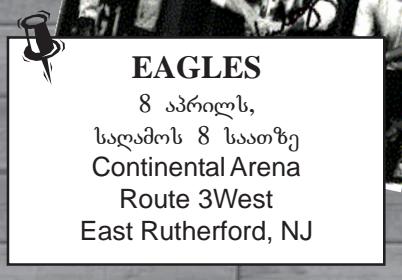
ჯორჯ ბალანჩინის
შემოქმედებითი პროგრამა
ეწვეთ ვებ-გვერდს
www.nycballet.com

NYC Ballet Theatre
New York State Theatre
65th st at Columbus ave.
212-870-5570

ბილეთის ფასი: \$18-დან \$90-მდე

EAGLES
8 აპრილს,
საღამოს 8 საათზე
Continental Arena
Route 3West
East Rutherford, NJ

გასველი

მითითებული მხოლოდ ის იორჯის დღი

გილეათების შემანა შეგიძლიათ ინტერნეტით: www.ticketmaster.com, www.russianny.com